

Vértess-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

12003

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

118-3

Rozsnyay Mátyas chininezukorkája iztelen chinimből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fimeai vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű! Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros osomogolópapíron Rozsnyay Mátyas névalkírása olvasható. 11266

Rozsnyay Mátyas gyógyszeretára Arad, Szabadság-tér.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárában, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétátér-utca sarkán. 12213

Az iskola megkezdésénél ajánlom legjobb iskolatáskáimat fiuk és leányok számára.

7600. sz. Fekete bőrpostóból, fődője különféle kékkel K 1.50 — 7601. sz. Barna bőrpostóból és színes prégekt figurákkal, itt látható ábra szerint K 1.80 — 7604. sz. Fekete bőrpostóból, fődője színes bársonyból, csinos prégektel K 2.20 — 7605. sz. Fekete bőrpostóból, fődője finom színes plüsből, csinos prégektel, szolid és tartós K 3.50

7608. Egészen fekete erős bőrből, kézivárás, nyerges munka, jó bétes, fődője csinos prégektel 5.30. Minden táská 32 cm. széles. Kériatik a megrendelésnél pontosan jelezni, hogy a táskák szíjait vagy fogantyúit, kézbírdársra lesznek-e ellátva. 7609. sz. Kinyitva nagy erős bőrpostóból fémfogantyúval K 3. — 7610. sz. Ugyanaz barna vitorlaszínűből K 2.80 — 7614. sz. Kinyitva tartó fekete bőrpostóból fémfogantyúval K 1.30 — 7612. sz. Ugyanaz finomabb kivitel, nikkelt-penaleval K 2.40 — 7616. sz. Kinyitva nikkelt acélfogantyúval K —.60. hőrőgantyúval K —.70.

9962. sz. Tollszekrény finoman fényezett fából és tolfédellel, 1 rekesz 23 cm. hosszú, 4 cm. széles K —.20. 9963. sz. Ugyanaz 5 1/2 cm. széles K —.30 — 9964. sz. Tollszekrény, 2 rekesz és vanalival, 23 cm. hosszú, 4 cm. széles K —.40 — 9965. sz. Kettős tollszekrény, finoman fényezett fából, tolfédellel és kompasszal, 3 rekesz K —.70 — Zsebkészek szarvnyelűekkel, 1 penge K —.35, 2 penge K —.55, fehér csontnyéllel és ujjezt borítással, 2 penge K —.80, gyöngyház nyéllel 1 penge K 1.10, 2 penge K 1.75. Jobbjátka zsebkés K 2. —, 2.25, 2.80, 3. — és fejlebb.

Szállítja utánvétellel vagy előfizetés mellett és kir. udvari szállító KONRAD JÁNOS szállítóháza Brnx 444. szám (Csehország). Kérjen gazdagon illusztrált tárgyjegyzéket 3000 képpel, mely önöknek ingyen és portómentesen azonnal megküldetik. 12076

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

NEMESSÉGÉT bárki könnyen megkeresheti, ha megveszi KEMPEN BÉLA „A NEMESÉG”, utmutató az összes nemesi ügyekben, genealogiai és heraldikai kézikönyvet. Ára 5 kor. helyett 3 kor. — Az összeg előzetes beküldésénél bérmentve. — Kapható: DOBROWSKY ÁGOST és TARSÁ könyvkereskedésében, Budapest, IV., Eskü-ut 6. szám. 12347

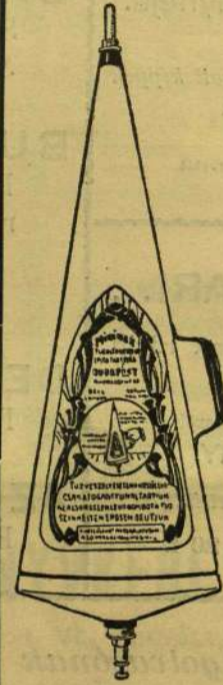
Párisi világiállítást „Grand Prix” 1900 Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 K 80 fl. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóborítól, inak merevségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11744

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER természetes égvényes SAVANYUVIZ.

A MAGYAR GAZDÁK LEGNAGYOBB ELLENSEGE A TŰZ,

mely a forró nyári szárazságban évről-évre óriási károkat okoz. Nagy gazdaságokat, egész községeket pusztít el. Legjobb védelem a tűz ellen a

„MINIMAX”

önműködő tüzoltó készülék, melyvel bármely laikus még esirájában elfojtathatja azt. Erről számtalan bizonyítvány tanuskodik! Az ország legnagyobb birtokosai sok száz példányban szereztek be Maximax kézi tüzoltó készülékeinket.

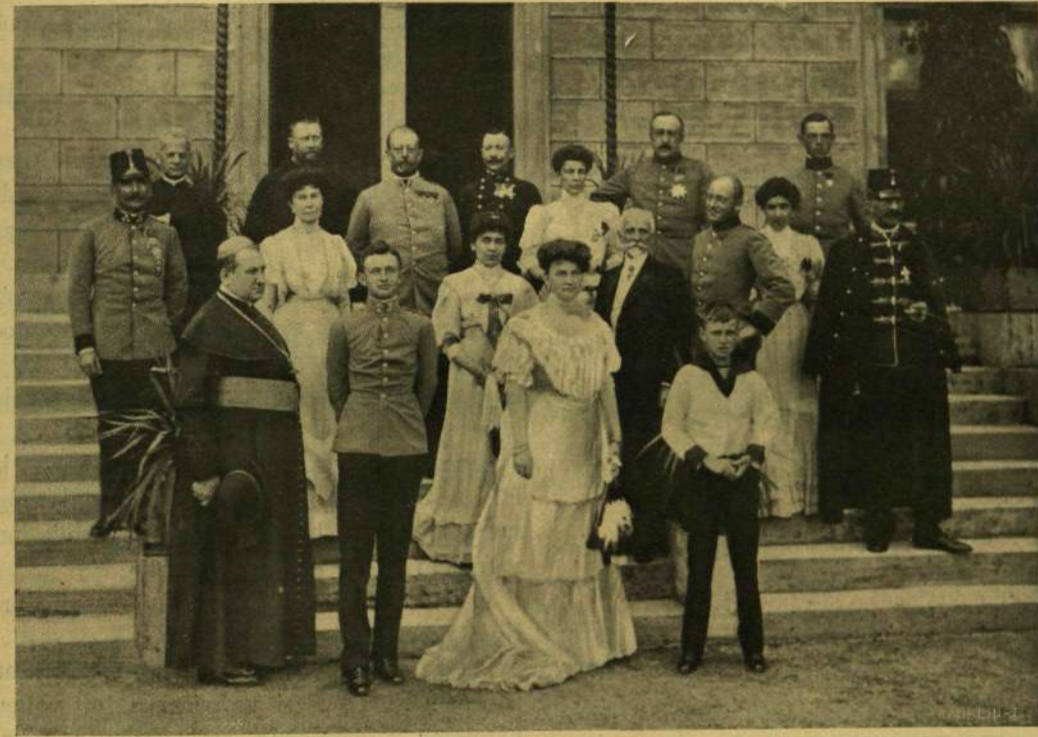
Felvilágosítással szívesen szolgál a Magyar Maximax Gyár Részv. Társ. Budapest, VII., Ilka-utca 31. Telefon 37-31. 12134

VASÁRNAPI UJSÁG

35. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 1.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

KÁROLY FERENCZ JÓZSEF FŐHERCZEG CSALÁDJÁ S KISÉRETE KÖRÉBEN, NAGYKORUSÍTÁSA NAPJÁN.

Ferdinánd-tól, a ki nagyobb örökséget kell, hogy hagyjon az unokaöccsének, mint a tulajdon gyermekeinek.

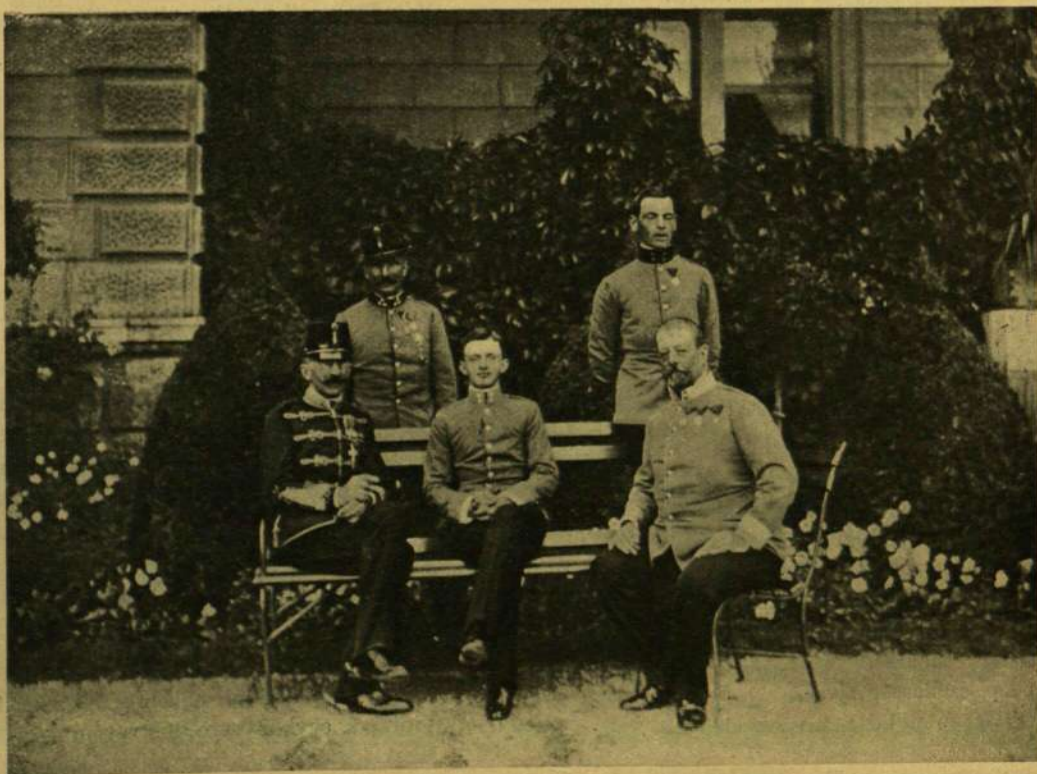
Hogy mit örökölt, mely adományokat kapott az ifjú főherceg a lelkébe és az elméjébe, mely gondolatok érnek e sima, fiatal homlok mögött, micsoda energiák szunnyadnak benne, szóval milyen belülről a rózsás arcú, daliás főhadnagy, a ki népek sorsának lehet még intézőjévé, azt csak a jó Isten tudná megmondani, a ki belát minden homlok mögé és minden szív fenekére.

Egy érdekes könyvnek egy igen érdekes fejezete van előttünk. A könyv szerzője Vehse Eduárd dr., a német udvarok történetírője, ez a fejezet azonban egy nagyobb ember tollából való. A fejezet címe: Utasítsok Ferencz főherczeg további nevelésére, a ki pedig ezeket az utasításokat unokaöccse és trónja várományosa érdekében írta, egy nagy gondolkodó, egy kiváló lélek volt: II. József császár, a kalapos király. Attól a neveléstől, a melyet a trónörökös tizenhat esztendő koráig Firenzében kapott, József császár egyáltalában nem

KÁROLY FERENCZ JÓZSEF FŐHERCZEG.

Augusztus hónap tizenhetedikén odaát Ausztriában, Reichenauban nagykorúvá avattak egy rózsás képű fiatal főhadnagyot. Még csak húsz esztendő és máris főhadnagy, de még főhadnagy se volt és máris szalutált neki minden generális. Mert ez a fiatal főhadnagy, a kinek a nagykorúságát is siettetni kellett, hogy utólerje a rangját: Károly Ferencz József, vagy, hogy minden keresztnevet elsoroljuk: Károly Ferencz József Lajos Hubert György Ottó Mária főherczeg, a tavaly elhunyt Ottó főherczeg és özvegye Mária Jozefa főherczegasszony elsőszülött fia, a törvényesen megállapított jogrend szerint két nagy ország koronájának várományosa.

Vonzó arcú, daliás természetű ifjú levante. Ez szülei öröksége. Édesanyja, a fiatalon özvegyesre jutott szász királyleány, fejedelmi jelenség, néhai édesatyja legdelibb főherczeg volt a Habsburg-dinasztiának. A koronákat, ha egykor fejére szállnak, nem egyenes ágon fogja örökölni, hanem atyai nagybátyjától, Ferencz

KÁROLY FERENCZ JÓZSEF FŐHERCZEG, A MAGYAR TRÓN LEENDŐ ÖRÖKÖSE, KATONAI KISÉRETÉVEL.

Antiptysin

tudományos alapon készült hajszesz, mely a fejbőrt erősíti, a hajnövést előmozdítja. Rendes használat mellett a haj sűrű és hosszú marad. A megöszüléstől, kopaszodástól megóv! Ossze nem távoztendő más értékelen hajszeszekkel.

Nincs többé hajhullás, kopasz fej, fejkorpa!

MARSCHALKO LEO gyógyszerész Török-Szt.-Miklós készítménye. 1 üveg ára 2.50 K. Haszn. utasítással együtt.

Antiptysin

felülmúl minden más szert, mely a hajhullást okozó betegséget megszünteti és a fejkorpát eltávolítja. Fertőtlenítő hatásánál fogva histos óvszer ragályos haj- és szakál-betegségek ellen. Főraktár: Dr. EGGER „NADOR” gyógyszeretára Budapest, VI., Váci-körút 17. Thalmayer és Seitz gyógyszer nagykereskedő Zrínyi-utca 3. 12254

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros 11920

Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszeles- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízörömví emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Advertisement for Brausweller Janos watches, featuring a watch illustration and text: MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapított 1847. Brausweller Janos Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és mérőrs. ritálalója a remontoir ingabőröknek stb. stb. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöztetnek. 12215

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölesön R.-T. Irodái: VI., Andrássy-ut 5. sz. a. (saját házában). Befizetett részvényitőke: 40 millió korona. Előford betéteket, lezártot váltókat és előleget nyújt értékpapirokra. M. kir. szab. oszt.-normájától föelárnsító helye: VI., Andrássy-ut 5. Kézíralog-üzletel: IV., Károly-körút 18., IV. Ferenccsák tere 4. (Frányi-utca sarkán), VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6. 11982

VII. EDVÁRD KIRÁLY MARIENBADBAN A KIRÁLYUNK SZÜLETÉSÉNAPJÁN TARTOTT ISTENTISZTELETRE ÉRKEZIK.

volt elragadtatva, mert azt írja az unokaöccséről, hogy «a beszéde értelmetlen, a kifejezései durvák, a hangja üvöltő, tunya és nyelge arra, hogy minden szót világosan kimondjon.» Mind ennek pedig a nevelése az oka, mely nem tanította meg arra, a mi egy uralkodónak mulhatatlanul szükséges kelléke: «nyíltságra, őszinteségre és határozottságra».

Ebben a fejezetben, a melyből egy emelkedett lélek fénye sugárzik, a következő passzus olvasható:

«Minden polgárember elmondhatja, hogy ha sikerült fia van, ez hasznos polgára lesz az államnak, de ha nem sikerült a fiú, az se baj, mert ha alkalmatlan arra, hogy szolgálja az államot, nincs is rá módja, hogy kárt tegyen neki. Egy főherceg, egy trónörökös nincs ebben a helyzetben, mert erre az a hivatás vár, hogy idővel ráháruljon a legfontosabb, a legnagyobb hivatal, az állam vezetése. Itt tehát nem lehet kérdés az, hogy sikerült ember-e? Neki kötelessége, hogy sikerült ember legyen.»

A népek érdekében adja a jó Isten, hogy a trónörökösök mindig minél tökéletesebben tudják teljesíteni ezt a kötelességet, a melyet József császár a számukra megszabott. Mert ha ma jobban nevelik is a főhercegeket, mint a hogyan Ferenczet nevelték Firenzében, az bizonyos, hogy ebben a dologban is a döntő szó — a jó Istené.

HARANGJÁTÉK.

Haja arany volt, két szeme fényes,
Lábán piczinyke topán,
Szikrázó drágakő a homlokán;
Harang ha kondult esti imára,
Állott a messzebég' vigyázva
A hegy magasán
A kékszemű lány.

Bim-bam, szép ifju volt az az ifju,
A kit a lány oda várt,
Nótája ékes, messzire hangzó,
Bim-bam, szebben szól, mint a harangszó,
És a midőn tova szállt,
Sírt a leány,
Kaczagott a leány . . .
Bim-bam.

Lila orgonától, piros akácztul
Szines a hegyoldal.
Forró szerelmük a völgybe leárad,
Bimbója pattan az azaléának
S a völgybe lenn s fönn a hegyen
Árad a sugaras,
Szép, csodaszép tavasz,
Ők azt mondták: ez a Szerelem!

Jött egy ember a hegyeken által,
Telve vad, mámoros vágyakozással . . .

Giling-galang a harang kondul,
Hangos a völgy a siralomtól,
Mégölve fekszik a lány,
Mégölték az arannyal áttört ruháért,
Hullámos, lengő hajáért,
Töméntelen sok drágakővéért,
Csak egyben bizó,
Csak egyhez szító
Hú kis szívért.
Bim-bam és rájaborul az ifju
S megtört a szive, a lantja,
Kling, klang, csiling,
Szól a vén torony minden harangja.

Vert vaskoporsóba tették őket,
Csiling-csiling, a holt szeretőket;
Vert vaskoporsót fehér ezüstbe,
Fehér ezüstöt sárga aranyba
S vitték, emelték karesz leányok,
Violaszín a könnyű ruhájuk
S merre csak vezetelt szomorú újtók,
A falevel útjokra lehullott,
Vadrózsza vértett, narciszs fonnyadt,
Zord éle támadt a hús favalomnak,
Bim, bam, a hús favalomnak . . .

Farkas Imre.

AUGUSZTUS VÉGÉN.

Csak itt-ott hervad még a lomb a fákon,
Virág fakad még a lugas körül,
Még döngöcsél a méh a rózsaszálon
S az égre milljó csillag fénye ül.

A nap még vígan pillant át a tájon,
Keltére dalba kezd a kis madár . . .
De már hamar letűn' a látbatáron
És érzi minden, hogy elmúlt a nyár.

Szorongást érez: mintha egy leányka,
Ki haldokolva, m'g mitsem gyanít,
Ajknak mosolylyal — kis szívét kitarva —
Bevallaná előttem álmaikat.

Valami titkos árny lebeg felettem
Bár még mosolygó, tisztá most az ég,
Úgy érzem, mintha annak, kit szerettem,
Búcsút, örökre búcsút mondanék.

Pedig nem az fáj, hogy repül az élet,
Tudom: az élet célja a halál.
Sem az, hogy a közt, mi utamba tévedt,
Nagyon kevés virág mosolyga rám.

Az fáj, hogy azt, mit nekem szánt az élet
Virágból, egykor észre sem vevém —
Most siratom csak, hogy szívem kiégett,
Most siratom csak, hogy közelg a tél.

Justh Béla.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Írta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

A meglepetés pillanatnyira megfagyasztotta az ajkakat. Lehetséges-e? Jól hallották-e? Higgyenek-e a füleiknek? Az apró sérelmekre gyorsan vág vissza a tömeg, de a nagy injuriák, mint az erős ökölütések, megszedítik az elméket. Úgyszólván levegő után kapkodtak a magyarok és mindössze egy általános fölszisszenés hangzott fel.

A nemzetiségek gúnyosan kiáltották:
— Itt van ni! Kellett ez nektek? Éljenzenetek lát most is, pupákok!

Kaby József halotthalványan ugrott fel az egyik zöld asztalra.

— Hát engedjük ezt, polgártársak! — hörgögte. — Hiszen többségben vagyunk!

A főispán eközben rendíthetetlen nyugalommal lépegetett le az emelvényről, mint a ki minden dolgát jól végezte. Némelyek elsibe futottak, hogy szép szóval meggyőzzék, visszatérítsék, mások ellenben tanácstalanul kiabáltak, kérdezősködtek, lóttak-futottak, szörnyűködtek s fejvesztve keresték a fejüket, a Kaby-párt vezérét, az őszhajú Palojtay Istvánt, a ki csak az imént rakta le hódolati szobokrétaját a főispán lábaihoz.

— Hol van Palojtay? Merre van Palojtay? Mít mond Palojtay? Halljuk Palojtayt!

Palojtay azonban, a ki a legtekintélyesebb véne volt Bontóvármegyének s mérges ember, mint a paprika, ezúttal csak a vállait rángatta ide-oda:

— Hja, kedves barátom, — mondá végre nagy kedvetlenül, az ő parasztos, ódon módorában, — ha megettük a fácskányt, a ki nagyon izes pecsenye volt, most már bizony nyeljük le a békát is, a ki nagyon keserű falat.

Ebben aztán, akarva nem akarva, igazat kellett neki adni. «Ha az egyik jogtalanságot, mert jól esett, lelkesen megéljenzettük, most már nem lehet sírni a másikért.»

Így lett meg a voglányi járás szolgabirája Noszty Feri.

Persze suba alatt sok szó esett erről ezután is, és ha Noszty Feri annyit csuklott volna, a hányszor e napokban emlegették a nemesi kuriákon és egyebütt, nem épen hízogó megjegyzésekkel, a doktorok bizonyára nem eresztik útnak tél közepén. Minthogy azonban épen-séggel nem csuklott és teljesen egészséges volt, a főispánnak arra a sürgönyére, hogy szolgabírónak választatott, jöjjön a hivatalát elfoglalni, legott útnak indult, azaz előbb még egy uzsorást hajszolt fel a «Két szerecsen»-utczában, a kiből egy kis kölesönt csiholt ki az új állásra, a melylyel az utolsó estén kövérebb útiköltséget próbált szerezni a «Korona»-beli kártyaszobában; minthogy azonban a szerencse istenasszonya mögött nem Kopereczy ült, hanem ellenkezéleg, ő mellette ült egy úgynevezett rokonszenves gibicz, a ki a kezei és a szemöldökei mozgásával minden kártyáját ki tudta fecsegní, titkos egyetértésben az ellenjátékosokkal, reggelre csak annyi pénze maradt, hogy a vasúti jegyet megválthatta.

Sokkal könnyelműbb volt, mintsem ez lehagolta volna. Semmi az, hiszen Bontóváron már ott a sógor, a ki rendbehozza. Fellengős tervek és remények ringatták. Most végre megfogta a szerencse anyját. A raj majd utána jön. Milyen csodás véletlen, hogy épen a voglányi járásban lesz. Alsó-Reketyés is odatartozik. Tehát a Mari is az ő rá bízott lelkekhez tartozik! Sapristi! Ez olyan szépen következik

egymás után, mintha ő diktálná, vagy még jobban. Kíváncsi volt, mit szól mindezekhez Málnéni, a kivel élénk levelezésben állt s a kinek még Pápáról a vendéglőből megírta hosszú levélben a Findura szőlőjében lefolyt kalandot. Málnéni azt felelte ekkor röviden: «Ne tégy semmit többé, meg se mozczanj ezentúl. A fűmag el van vetve, várd meg nyugodtan, míg kikel és megnő, hogy széna legyen belőle. Szerencsés kópé vagy.»

A szerencsés kópé megérkezett s nyomban a megyeházába ment, a hol épen nagyban tisztogattak a főispán lakosztályaiban. A főispánét várták, a ki holnap érkezik meg a kis Izrael báróval a krapetzi kastélyból. Fehér ruhás leányok és a helybeli úrnők Bécsből rendelt kamélia-bokrétaival fogják várni a vasútnál.

A főispán nagy patáliát csapott, hogy minek pusztították el a szobájában levő pókhálót is a tisztogatás révén? Hogy engedhetted azt, te mamlasz? (Ez Bubenyniknek szólt.) Hát nem tudod, hogy az a pók nekem kedves állatom volt, a kit óráig elnézegettem, mikor már töletek megundorodtam? A leghébb barátomat öltétek meg. Ő tőle tanultgattam a szövést. Aztán micsoda hasznát vettem csak az őszszel is, mikor még nyitva lehetett az ablakokat tartani, a beszálló legyeket mind elfogdosta, fölfalta, egyiket se engedte, hogy engem molezzáljon és most vége van. Jól van Bubenynik, most az egyszer elnézem a dolgot, hanem ha valamikor itt legyeket találók, azokat neked kell megenned a pók helyett. Isten engem úgy segéljen. Ah, nini. Hát megjöttél? Servus sógor! Elmehepsz Bubenynik!

— Kötelességemnek tartottam a sürgöny folytán, — mondá az új szolgabíró, némi szerzetásos izzal, — s mindenekelőtt hálás köszönetemet fejezem ki a megválasztásért. Nagyon kedvesen lepett meg.

— Majdnem egyhangúlag ment, — mosolygott a főispán, megrázva a sógor kezét.

— Hja, a Noszty név nyombusa, — szerénykedett ez, de azért kicsengett hangjából némi családi gög.

— Nos, úgy értem az egyhangúságot, amice, hogy az én hangom, akárhogy kieresztem is, csak egy hang.

— A fő az, kérlek alásan, hogy megvagyok.

— Világos és természetes. Napoleonon se kereste az ördög sem, miként lett első konzul. De csak császár korában nem kereste. Mert akkor nem volt már tanácsos keresni. Te azonban egyelőre még nem vagy császár, sőt én magam se vagyok. Azért tehát jó lesz magadat mindenekelőtt egy kicsit megszerettetni. Azért sürgönyöztelek fel, hogy azonnal láss hozzá.

— Szívesen tenném, de hol kezdjem?

— Ezt is megmondom. Leteszed az esküt. A mi rendesen hamis esküt, mert azt egy szolgabíró se tartja be. De ezt az Isten nem is kívánja, van annak egyéb dolga is, mint a vármege adminisztrációját figyelemmel kísérni. Annál inkább kívánják ennek az eskünek a be nem tartását a járás befolyásos bizottsági tagjai, ezek a liliputi olygarehák, a maguk kétvég háromszáz holdján. Notabene, az Istennek csak egy holdja van. De miről is beszélünk? Hát igen; hogy ezek a befolyásos urak azt kívánják, nekik légy kedvező a hivatalodban és ne pártatlan. Mäskülönbön kimarnak, elüldöznek, gáncsot vetnek, fegyelmiükbe mártanak, s pokol lesz az életed már itt e földön. Azért tehát látogatásokat tessel a járásodban az előkelőbb embereknel és igyekszel szeretetreméltó, kedves embernek mutatkozni.

— Hm, persze, hanem . . .

VII. EDVÁRD KIRÁLY MARIENBADBAN TÁVOZIK A KIRÁLYUNK SZÜLETÉSE NAPJÁN TARTOTT ISTENTISZTELETRŐL.

— Tudom, mit akarsz mondani. Ahhoz fogat kell és csinos hajdu a kocsiülésre. Aztán egy kis aprópénz a borraivalokra és a kártyára, mert azt csak nem mondhatod, ha tarokkozni hívnak, hogy «nem tudok». A tudatlan ember ne vállaljon megyei hivatalt. No, ugy-e ezt akartad mondani?

— Bölcs Salamon se beszélt különben. Méz és színbölcsesség csurog ajkaidról.

— A mi a többit illeti, az mind meglesz magától. Lakást kivehetsz Voglányban, az elhalt szolgabíró házat kiadja az árvaszék, gazdaszonyt ellenben ne fogadj, mert azzal hírbé hoznak, ha olyan vén lesz is, mint a Mathuzsálem hátramaradt özvegye. Kosztra egyébiránt nincs is szükséged, mert a szolgabíró a járásában mászkál és mindenütt etetik, mint a pókot. Képzeld csak, milyen mérgem van! Kicsöpörték a kedves pókot, a kinek itt volt a hálója az íróasztalom melletti ablaknál. A főispáni pókot, hahaha. Ha megtudja Klementy, egy humoros újdonságot ír róla. Ismered Klementyt?

— Nem.

— Oh, bár csak én se ismerném. De hogy a szavamat ne felejtsem, hát mondom, ne tarts gazdaszonyt s egyáltalán ne vigy háztartást, mivelhogy ma itten, holnap ottan, szépen kitaranak a kuriák és a kastélyok a hajduval együtt, csak valahogy el ne áruld a hajdu előtt vagy a kisasszonyok stammbuchjaiban, hogy melyek a kedvenc ételeid, ha csak nem akarsz egy évben hétszázötven lekváros derelyét enni vagy káposztás koczkat, a szerint, a mint a hajdu megúsja, a kit a háziasszonyok eziránt kivalatnak. Tiltsd meg neki huszonöt bot vagy halálbüntetés terhe alatt, hogy e tekintetben nézetet nyilvánítson, s olyan változatos kosztod lesz ingyen, majd meglásd, mint egy kanoznak.

— Megengedem, kedves Izrael, de hát a többi?

— A többiről én gondoskodtam. Még hajdút, kocsist is fogadtam már a számadra.

— Te vagy a világ legedesebb sógora — áradozott Noszty Feri — és a legkörültekintőbb főispán.

— Először is itt van egy százas, ezt egyelőre kölesön adom nyolczas kamatra. Mert ne

gondold, hogy engem szipolyozni fogsz. A mit eddig adtam, mind föl van jegyezve s fizeted utána a kamatokat, majd ha lesz miből. Hiszen talán lesz. (Jelentősen hunyorított a bal szemével.) A lovaiddat az én saját nevelésű táltosaimból válogattam ki (t. i. a rosszát válogattam ki.) Hétszáz forint az árúk, sógorok közt, mert olyan könnyelmű embertől, mint te, ha ugyan volna, egy másik hétszáz forint is megkapnék. A bricskát pedig Krapeczról hozattam. Nem új, mert az nem is gavallérnak való, azt hinnék ha új volna, hogy csak most kezdessz úr lenni, pedig annak a színének kell lenni, hogy fojhtalod. És arra fölséges egy ócska bricska, olyan mint az öreg nemesség. Egyébiránt kitataroztatta Bubenynik, úgy hogy jobb az újnál és újból ki van lakkozva, olyan mint egy izé . . . mint egy kalitka.

Ezt a szót huzta ki elméje szűkös szótárából, mert legközelebb feküdt a valósághoz, minthogy otthon Krapetzen tyúkók és másféle házi szárnyasok tanyáztak és költöztek benne.

Feri urat meglehetősen lehagolta és szinte az egekből rántotta alá a fogat zárlatos rajza, de nem szólt, csak a bajuszát pödörgette kissé idegesen.

— Mindezeket az apádnak ígertem meg — folytató. — Egy Kopereczy pedig vagy meghal vagy megtartja a szavát. Notabene, a bricska ára kétszázötven forint, a hámat ellenben kölesön adom ideiglenesen, de ha szétszakgatjátok, előre megmondom, hetven forint az értéke, mert clara pacta boni amici édes Ferim. Nagyon tetszeni fog neked az egész uri készség, épen egy szolgabíróhoz való. Egész életedben áldani fogsz érte. Hanem azért ne bízd el magad tulságosan az atyafiságos érzületeimben, mert már hallhattad is, hogy én egy kicsit bolond vagyok. Ezt a nővéred is bizonyíthatja, ha nekem nem hinnéd. Mondtam már, hogy holnap érkezik?

— Nem.

— No hát mondom. Megjön és egy nagy bál lesz nálam a farsangon. Természetesen te is részt veszsz rajta. De nem erről van most szó. Arra akartalak inteni, hogy ne bízd el magad az érzelmekben, mert a hogy most a főispánnal jelentkeztél és a sógort találad, úgy is csöppenhet, hogy a sógorhoz jössz egy-

A SZENT ISTVÁN-KÁPOLNA KÜLSÉJE A VÁRFOKON.

szerelem vagy másszor, egyben vagy másban és a főispánt találod magad előtt. Most pedig elmehet a szolgabíró úr! Bubenik majd elvezeti a «Kék golyó»-ba, a hol a lovai és a cselédjei vannak. Fizesse ki a számlájukat és menjen a járásába egyelőre csak ismerkedni.

Nosztly engedelmesen sarkon fordult előjárója szavára és a kéznýtást se várva, sietett az ajtó felé.

Kopereczkynek tetszett ez az engedelmisség s nyájasan szólította vissza.

— Hohó, megállj Ferkó! Maradj kérlek még egy kicsit. Látom, jó tisztviselői matéria lapang benned, eltaláltad a helyes ösvényt és nem akarsz visszaélni a rokoni összeköttetéssel, a mitől, megvallom, fáztam egy kicsit. Hát ülj le most már, végy egy szivart az agyadra, míg kikeresem számodra a hasznos útmutatást. Azt ingyen adom.

Kinyitott egy fiókot az íróasztalban, sokáig kutatózott, kotorászott benne, s káromkodott, hogy nem találja. Felváltva szidta Bubenikot és Malinkát, míg végre megszokta Feri.

A BAZILIKA A RÉGI VÁROSRESZLETTEL.

ESZTERGOMI KÉPEK. — Jolly Gyula felvételei.

— Ugyan ne fáradj, kérlek alásan, majd megveszem útközben a könyvkereskedésben.

— Mit veszel meg a könyvkereskedésben? — csodálkozott a főispán.

— Mi egyebet, mint a közigazgatáshoz szükséges újjmutató kézikönyveket? Vagy nem azokkal akarsz megajándékozni?

Elnevette magát Kopereczky és kedélyesen hátbaütötte a sógorát.

— Oh jaj, te golyó! Miféle bolondságokon jár a te eszed? Isten ments, hogy én terád könyvet tukmáljak! Egyet tanulj meg, lelkem, hogy patikából szereted, könyvből országot igazgatni, romlásra vezet.

— Honnan tanuljam hát meg a közigazgatást? Hiszen tudod, hogy sohasem foglalkoztam ilyesmivel.

— Hogy honnan tanuld meg? Ejj, hát minden egyéb megtanít arra, csak a könyv nem. Megtanít például a bricskád, mert a hol nagyot zökken, ott kátyús az út, hát elrendeled, hogy csinálják meg. A hol a lovad megbotlik vagy visszahökken a hidon, ott bizonyosan valami baj van, vagy a korlátján. vagy a hiddongákon, meg kell csináltatni. A hol a pajták lyukain ki van tolvá a koccsirúd a közlekedési

A VÁROSHÁZA, VAK BOTTYÁN SZÜLŐHÁZA.

útra, úgy hogy sötétben felesnének a pityókos emberek, elrendeled a koci eltavolítását a rúd különbeni elfűrészelésének terhe alatt. A közigazgatás a legkönnyebb dolog a világon. Látni kell tudni és parancsolni, ez az egész. Azonfelül tapintatos legyen a szolgabíró. Ha valami üdvöset csinál, csinál nagy kürtöléssel, nagy nyilvánosság előtt, ha valakire huszonötöt vágatsz, gondoskodj róla, hogy ne legyen hozzá tanu, mert most már állítólag nem szabad botozni. Nem a miniszter, hanem az ujságok miatt. A hol rend nincs, rendet kell csinálni. A hol az igazság erősebb, mint az emberek, ott az igazságot kell a nyeregbe ültetni, a hol ellenben az ember erősebb, mint az igazság, ott az illető ember pártjára állasz. A legnagyobb tudomány tehát az embereket ismerni a talpuktól kezdve a fejük tetejéig és arról szól, fráter, az én «hasznos újjmutatásom», a mit keresek, de itt is van már. Elbújt a kutya a sok ostoba írás közé.

Egy kis paksamétát húzott ki s abból kikereste a voglányi járásra vonatkozót.

— Ez az, — mondá jelentősen, — ezt tanuld meg, mint a bibliát és kövesd, hogy hosszú életű légy ebben a járásban. (Polyt. kőv.)

ZENE A TUILERIÁKBAN.

Páris, augusztus hó.

A kávéházi kabaret alkonyát éli már Párisban. A *Chat-Noir* és a *Rat-Mort* költői nevezetes egyéniségek lettek, írásaik minden sorát ma aranyával fizetik, minék irjanak hát most tetszelgő kuplékat a Montmartre közönségének? ... Aztán jött egy új hullám, egy egészséges párisi ötlet, mely odaszoktatta őket a champignyi, beziéri vagy orangei nyílt színházakhoz, a melyeket az ösök hagytak itt jó kétezred éve ... Ha a «stilszerű» antik darab nem készítette is tapsra az egyébként mesés-könnyen lelkesedő párisiakat, vonzotta őket az újdonság, a függöny nélküli színpad, a maga primitív bájában, a természet és élet sajátos összeolvadásával ...

Azt mondják, a szabadban nincs jó akusztika. Mégis, úgy látszik, a régiék foglalkoztak a kérdéssel, mert úgy építették a színházakat, hogy a hang kellően érvényesüljön. Bizonyos, hogy itt közvetlenebb, nyersebb a hang és épen azért a szereplőknek fölöttébb kell ügyelniük a téves árnyalatokra, melyeket sehol sem lehet gyorsabban kivenni, mint így, a szabadban.

A francziák kezdték a plein-air festészetet, most a színházon folytatják s hogy egy újdonságot mondjak, hallatszanak törekvések a szabad természetben való tanításra.

A zene sem kerülhetne el eme egészséges renaissance-ot.

A NÉP SZENT ISTVÁN ÉS SZENT IMRE EREKLYÉI ELÉ JÁRUL A BAZILIKÁBAN.

Itt hallhatnak kitünően szervezett szimfonikus zenekart a legelőkelőbb két zenekar — a Colonne, Lamoureux, de mindenképp a párisi nagy opera tagjaiból összeválogatva. A szimfonikus zenekar mintegy hatvan tagból áll és együttesen közreműködnek a brüsszeli, osztendai és a párisi nagy Opera és Opera-Comique énekesei, énekesnői.

A művészek semmi színházi kosztümöt nem használnak, egyszerűen nappali vagy estélyöltözékekben szerepelnek.

A párisiak minden este más és más operában gyönyörködhetnek így, majdnem egészében előadva. Természetesen a népszerűbb operákat veszik elő, mint *Milton*, *Romeo és Julia*, *Parasztsücsület*, *La Traviata* stb. Némelyik estén egy-egy zenei egyéniséget ismertettek meg válogatott műveikkel.

A pénteki estét jótékony czéla szánják. A zenebarátok azt óhajtották, hogy a nép olcsón juthasson művészi zeneélvezethez, elszakassza az ivóhelyekről, szóval kellemesebb tegye a szürke napjaikat. Ehhez képest a legdrágább helyet 60 centimesben szabták meg, a mi nem is egész harmincz krajczár, de már ennyi pénzért — páholyt lehet kapni. A legolcsóbb hely tizenöt centimes — hat krajczár!

Nem lehetne itthon is így népszerűsíteni a

SZENT ISTVÁN SZÜLETÉSE HELYE, A SZENT ISTVÁN-KÁPOLNA BELSÉJE.

Néhány zenebarát összeállott, hogy a párisiaknak kedveskedjék szabad zenével a leglátogatottabb sétakertben, a Tuileriákban. A nép ez a kert, mint Páris valamennyi kertje, mely a francia királyoké volt azelőtt, a nép Versailles, Fontainebleau s a munkanap után, a francia munkás és bourgeois-családok szívják esténként a hűs és kellemes levegőt. A Tuileriák kertje a város közepén van, körötte harsogó zaj, de ez csöndesen elhal a fák sűrűségében ...

Ma már kevesen gondolnak a francia forradalom utáni időre, mikor e szépséges parkban burgonya és egyéb konyhai vetemények ágyai feküdtek. Hja, éhes volt a nép s az éhséget nem lehet csillapítani Maréchal de France-rózsákkal ... a minő ma díszíti a revolúció régebbi tanyáját.

Ma ... igen csöndes forradalom az, a melyet e helyütt láttam, — a zene tartományában — tudniillik. Este nyolcz óra tájt, mikor a nyári est feketesége ráfekszik a fákra, hirtelen nagy, fehér villamos ivlámpák világítanak be egy térséget, elől magas pódiummal, körötte pedig mintegy kétezernyi nézővel ... Olyan párisiak, kiket hivatásuk a nyárra is visszatartott a fővárosba s az estéiket a szabadban és kellemesen óhajtották eltölteni. A színházak zárva — s hiába erőlködik Jules Claretie, az öreg, naiv akadémikus, nyáron senki sem megy a Théâtre Françaisbe Racine vagy Corneille kedvéért! ...

A BUCSÚRA JÖTT KÖRNYÉKBELI NÉP PIHENŐJE.

AZ ESZTERGOMI SZENT ISTVÁNNAPI BUCSÚRÓL. — Jolly Gyula felvételei.

magyar zeneműveket, hozzáférhetővé téve a népeknek a *Hunyady László*, *Bánk bán*, *Carmen*, *She* stb. operákat, megismertette a magyar és külföldi nagy zenei egyenlőségeket, de elsősorban a magyarokat, kiktől a nép ma is távol áll; mert az eddigi költséges előadások visszatartották... Kitiűnő zenészeink és szerzőink meglehetősen kevésen vannak, a cigány muzsikusok pedig meggazdagszanak az általuk elenerált közönségen, kik kénytelen-kelletlen kávéházakban töltik estéiket egyéb nemesebb szórakozás hiányában. *Lendvai Károly.*

A SZOBROK — ÉLNEK.

(Apró történetek.)

Irta **Ady Endre.**

I.

A Maupassant asszonya.

A Monceau-parkban, Párisban, ismerős volt már Madge Smith, az angol leány. A fehér, a hideg, az aranyhajú, a festegető szűz. Még a téli zivatárokon is ott volt, a Maupassant-szobor tájékán. Bolondja volt a Maupassant-szobor asszony-alakjának és a Madge. Szerette ezt az életlen, borongó köasszonyt, a kit Maupassant úgy hangulaton és szíven talált. Párisról azonban úgy nem tudott Madge Smith, mintha soha Párisban sem járt volna. Ő olyan szabad természet volt, a ki a szabadságával semmit sem tudott csinálni. Okos volt Madge Smith, sőt több, mint okos. Álmodott, várt, akart, érzett és egyelőre gyöngéske képeket mázolt. De szép volt s akármielyen büszke is, el kellett jönnie az ő Sátánjának. Két év után mégis csak került egy olyan szemtelenségű férfiú, a ki Madge-et megszólította. Madge Smith akkor is festett a Monceau-parkban. De bágyadt volt véletlenül s szóbaállott a férfiúval, a vesztére fiatalul és csinosan.

— Madge, én is festő vagyok s maga holnap délután öt órakor följön a műtermembe.

Így szólott Madge Smithhez félórás, furcsa, érzékeny diskurzus után az ismeretlen. Madge-nek csak akkor jutott eszébe dühöngeni, mikor a férfiú elment. Nem tudott festeni e délutánon s éjjel nem hunyta le a szemét. Gyűlölte, átkozta az idegent, a ki őt így megalázta. De délre mégis csak azt határozta, hogy fölmegy a műtermembe. Előbb persze a Monceau-parkba megy s majd talán onnan. De fehér arcát a pír fogta el, foltozta be egyre. Ez a Madge Smith alapjában nem volt túlságosan testi lény. Inkább egy almokból táplálkozó, hideg, angol-szász némben, a ki mindenesetre ugys többet kívánna, mint a mennyit a teljesülés adhat.

De Madge Smith makaeskodott, mint egy hisztériás francia leány. Elővette a kis ezüst-óráját s nézte. Topogott a lábával s haragosan sügte: «öt órakor ott leszek.»

Még csak három óra volt s leült a Maupassant-szobor elé. Nézte az asszonyt, a kit úgy elbusított a Maupassant könyve. Kora tavasz volt, még kevesen sétáltak a parkban. Egyszerre csak megszólal halkan, gyöngéden a Maupassant asszonya:

— És azután, azután mi lesz, édes kis Madge?

«Azután», Madge összereszt, erre nem gondolt. «Azután», ő ártatlan leány volt s csak sejtette, hogy «mi után». A Maupassant asszonya halkan beszélt tovább:

— Látod, Madge, én tudok mindent és hallgass reám. Téged csókolni akarnak s olyan undorító a csók, a mikor elműlt. Madge, hidd el nekem, hogy a csók csak olyanoknak való, a kik egyenesen csókolásra születnek. A kinek más álma, más bolond rögeszméje is van, mint a szerelem, örüljön. Én mondom ezt neked, Madge, itt a Maupassant feje alatt. Szomorú már az is, hogy élünk, de százszor szomorúbb, ha szeretünk. Tedd el a kis ezüst-órát Madge és csinálj a kis képeidet.

Három óra s ötven perc, négy óra s húsz perc, öt óra. Öt óra elműlt s Madge, a fehér, a hideg, az aranyhajú, eltette az órát. Lehűlt, s határozottan, gögösen mondogatta magában: «ha holnap meg mer szólítani az a pimasz, a székemet vágom a fejéhez.»

II.

A haragos Sphinx.

A Sphinxet egy jámbor, jó jövedelmű képfaragó faragta, de mégis Sphinx volt. Egy csúszterü középület előtt meredt, nézett az utcára. Magas talapzatra fektették, hogy jobban lásson a Végtelenségbe és a Titokba. S a Sphinx olyan komolyan végezte a dolgát, mintha valami műremek lett volna.

Csak egy bánata volt a Sphinxnek: közelben valami korecsma zajongott. Ez a korecsma hajnalig, sőt reggelig lármás volt. A korecsma előtt, a Sphinx előtt, jöttek és mentek. S néha, ha részeg kedvük támadt, vetemedtek olyan csúfságokra, hogy ő egyszerű Sphinx létére is csömört kapott.

A Sphinx ismerte az utcát, a világot, a korecsma helyeket. Tudta, hogy nem minden emberlány álmodik a Végtelenről és az örök Titokról. De az mégis bosszantotta, hogy az ő hátán néha utalatos, részeg fickók lovagolnak. Mert éjszakánként a korecsmából tóduló részegek ilyen tréfákat mernek művelni a Sphinx-szel. Fölmásztak a talapzatra, kurjongattak. Végül is diadalmasan őt, a nagy mozdulatlan, megülték, mint egy lovat.

«Hohó», szisszent föl egy éjjelben a Sphinx, a mikor megint körülzárta egy részeg sereg. «Várjatok, ha van köztetek valaki, a ki megérdemli, ma lezékét kap.»

A részegek, vétkes és ifjú emberek, röhögtek, biztatták egymást. Közönséges, őrü tácskók voltak valamennyien, a kik az élet értelmére sohse voltak s lesznek kíváncsiak. De véletlenül belevetődött a társaságba egy szemüveges muzsikus is. A muzsikus nem volt foglalkozásos korecsma és léba. De néha az új zengések keresésében úgy kifárasztotta magát, hogy kellett neki a léhaság és a korecsma. A mikor már a hitvány kompánia sorra megmászta a Sphinx hátát, valaki elkiallotta magát:

— A muzsikus még nem lovagolt, hé, muzsikus!

Öten is tolták föl a Sphinxre a szemüveges muzsikust. A muzsikusnak fönt szédült a feje s leesett a szemüvege. Nagy volt a pajtások gaudiája, de a muzsikus szegyeletet magat. A Sphinx pedig halkan beszélt magában: «megállj, muzsikus, hát te is olyan vagy, mint a többi utcai fráter, holott a Végtelen és a Titok kizárólag jobbak. S a szomszéd pillanatban már zuhant fejjel lefele a muzsikus. A részeg pajtások szétriadtak s a Sphinx nézte üres szemével az utcát. Előtte hörgött az aszfalton zúzott, véres fejjel a muzsikus, de a Sphinx nem bánta.

III.

Csokonai Vitéz Mihály.

Debreczen, maró télben: a mesék halott, elátkozott városa. Mintha emberi szívek fűjének magukból ki ezt a különös, barométercsúfó telet. Este, ha a Hold is süt, meg akar állni a szívnél. Minden érzékünkkel valami dermesztő, babonás hatalom játszik. Az utcai lámpák mintha szomorú, pislogó fáklyák volnának, a melyeket kétöles kíséret-emberek lóbálnak. Vidám vendéglők muzsikája úgy ér hozzánk, mintha kripták alatt kurjongatnának, hogy sohse halunk meg. Oh, sehol sem olyan hideg a hideg, mint Debreczenben. Csak Csokonait nem fagyaszthatják meg az egymást kergető telek. Ő áll a kis kertben, kemény télen is, virtuos tartásban. Akkor is, a mikor téli süketéggel bujnak a korai alkonyba Nagy-Templom és Kollégium. A mikor egész Debreczen mintha összefogna, hogy no most meghalsz, meleg. Hideg város, gögös város, meleg-ölő város, de jó, hogy szoborként legalább figyel téged Lilla poétája. Hajh, Debreczen, híres Vitéz Mihálynál ma sines neked még forróbb szívű fiad.

Januári alkony volt s a mit itt leirunk, tíz perczig sem tartott. Popogott a hó s félelmes volt a téli Debreczen. Egy fiatal pár verődött össze a Nagy-Templom előtt. Talán nem véletlenül és mentek szaporán, forró szavakat sügva. A Csokonai-szobornál megriadt és szinte kiallott a fiú:

— Pirocska, nézze, jön az édes apja.

S azután már ugrott is a legényke. Be a szo-

borhoz, húsz-harmincz száraz koszorú közé, derékig a hóba. S Pirocska futhatott az apja elé s édes hazugsággal mondhatta:

— De jó, hogy jöttél, édes apám, sokáig tartott a zongora-óra.

S eközben pajkosan, szeretettel nézte Csokonai Vitéz Mihály, mint mászik ki a koszorúk alól havasan egy forró legényke. Talán sürgette is a fiút, mert a koszorúkra szükség volt. Kékiné jött, a sánta Kékiné, a Nagy-Templom öreg kol-dusasszonya, a kezetlen urával. Kékiné bátran odabicegett a szoborhoz, két kötéltre fűzte a száraz koszorúkat s vitte, húzta. Ha jön rendőr, nagy baj lesz, de ha nem jön rendőr, sok láng és meleg lesz e koszorúkból. Csokonai mintha figyelt volna gondosan: nem jött rendőr. De jött egy vékony kabátú, sápadt fiú, borzas legény arra. Nagyon szomorúan, s a ki a vesébe tudna olvasni, talán retteneteket olvasott volna ki e fiúból. Talán ez a fiú, esetleg poéta, így borosan és bánatosan, egyenesen a halálba készült. S a Hold tréfásan sütött, a legény a szoborhoz ért. Valahogyan, esodálatosan megkönyheltett a szíve, mert fűtőlni kezdett. A csikóbőrös kulaacs szoltár-szerű, filozofus, engesztelő dalát. A hogy vékony kabátjában loholt, még tiszter is visszanezett a szoborra. S kedves, vidám szomorúsággal, szomorú vígsággal, mintha integertett volna neki Csokonai Vitéz Mihály.

IV.

A Jim bálvány.

Transvaalban, egyik híres csatamezőn, szobrot állítottak valamely elesett angol generálisnak. Közébe volt a szoborhoz esetlegesen a Hendrich van Krüjter majorja. Hendrick van Krüjter százados volt az angol-búr háború idején. Egyébként pedig aféle bibliai búr paraszt, súlyosbíva egy régi nemesi név göggyével. A mikor a generális szobrát leleplezték a síkon, a Krüjter-majorban némaság lakozott. Este későn Hendrick van Krüjter elé került Jim, a néger istállófiú.

Hendrick van Krüjter rárivallt a fekete suhanczra:

— Hol jártál délelőtt óta, te fekete gazember? A néger suhancz megijedt s szaporán mondókázott:

— Uram, jöttek hatalmas angolok, ágyúkkal, zászlókkal. S azután egy olyan díszes úr, mintha császár lett volna, beszélt. Rögtön erre egy vasembert láttunk, olyan volt, mint egy isten. Most is ott van uram s épen a mi majorunkra néz.

— Gazember, hát nem megkereszteltetted téged tavaly? Nem emlékszel, mit mondott a lelkész úr? «Faragott képet ne csinálj magadnak, hogy azt imádjad.» Az angol urak pogány hóhérok s ha te még egyszer az elé a bálvány elé mégy, le foglak löni, mint egy kuttyát.

Jim remegett, de éjszakánként mégis csak elcsalta magához a szobor. Jim nem sejtette, hogy az egy vitéz, halott angol generális. Ő tiszteletes távolból nézte az ércszobrot s mivel ezt fehérarcú imádkozóktól látta egyszer a városban, leterdelt. Így térdelve kapta egy holdvilágos éjszakán Jimet a gazdája. Hendrick van Krüjternek púka volt a vállán. Indulatosan kapta le a puskát s a szoborra lött. Csattant a fegyver s hidegen, kacagva, alig csattanva üzent vissza a golyó a szoborról. Hendrick van Krüjter még kétszer lött rá a szoborra hasztalanul. A negyedik golyóval végre mérgében Jimet lötte keresztül. Ez sikerült, de a szobor másnap is a helyén állott s Hendrick van Krüjter nagyon sajnálta Jimet, a ki alapjában becsületes, hü, néger szolga volt.

RÓMA TEMPLOMAI.

Róma, — a hol pedig a világ összes városai közül a legtöbb templom van, ismét meggyapodik egy új templommal. A S. Ludovisi negyedben már le is tették az új templom alapkövét, a melyet a pápa az ő saját külön kápolnájában beszélt.

Ez a kis hír érdemes arra, hogy megálljunk mellette.

Rómát, az örök várost a templomok városának is lehetne nevezni. Közel félezer templom disziti zegzugos utcáit, tágas tereit. De mégis majdnem minden esztendőben megszaporodik

egygyel. Ennek oka pedig az, hogy a régi, több százéves, sőt már a második évezredben járó templomok roskadoznak és legjobb esetben gyökeres renoválásra szorulnak, de legnagyobb részben már a teljes nyugalomba vonulás előtt állanak. Egy-két évtizeden belül már nem is lehet majd bennük istentiszteleteket tartani és ekkor már igazán csak érdekes látványlökká, afféle kultusz-muzeummá lesznek. Most is, nyaranta, a legtöbbnek hóna alá mankót dugnak, alátámasztó gerendák alakjában és mind gyakrabban kerülnek elő a szépségflastromok meg ifjító balzsamok: az építőállványok, ördögös favázás reperáló szerkezetek, a melyeken át néhány esztendőre újabb életerőt szívnak magukba Róma agg templomai.

Ezek pedig nemcsak a keresztény vallás templomai, hanem valóságos kultúrtörténeti objektumok. Mindengyiknek külön élettörténete van, a mely összeforr a világtörténelemmel és e mellett egy-egy nagy művész szemmelé. És ha végignézzük őket, történetükben az egész emberiség fejlődését látjuk.

Mert például kezdetben ezek a templomok nem voltak egyebek, mint a többi római magánházak. Legfőlegben annyiban volt külön egyéniségük, hogy a hol nagyobb vallási gyülekezetek alakultak, ott színeket vagy pajtákat építettek e célra. Ilyen volt pl. a legrégibb római templom, a S. Pudenzia, Pudens római polgár házában, a hol állítólag maga Szt. Péter lakott és vezette a szertartásokat. Az ilyen primitív formájú templomi építkezésekbe legjobb betekintést enged a S. Clemente és a S. Maria in Cosmedin templom. Az előbbiről már 392-ben határozott említés történik régi okiratokban. Később azonban feldulják Guiscard seregei és a mai templom már a réginek romjaira épült. A régi templomot azonban később kiasták és most az újnak alapítvány. Egyhajós pajtaszerű alkotmány volt ez a régi templom, primitív freskókkal díszítve, a melyek közül egyik-másik még most is ép. Itt van pl. egy Jézus kép, a melyen a Megváltó szakál nélkül van ábrázolva és a melynek színei még ma is üdék. A S. Cosmedin pajta-formája egyébként még most is kitűnően érvényesül. Harangtornya már későbbi eredetű és azt a XII. században építették oda. Előcsarnokában hatalmas triton-maszk van, a melyekről ezt a teret *Bocca della Verità*-nak is nevezik, vagyis az «Igazság Szájának.» Ez a tritonfej ugyanis valamikor a bíró szerepét viselte itt. A vádlottak kezét ennek hatalmas szájába kellett betenni és a ki hazudott, annak kezét ez a köfej leharapta... A monda legalább így tartja.

Ezek a templomok, a IV. századból való S. Giorgio in Velabroval együtt, pogány templomok romjai fölé épültek, de a S. S. Cosma el

A SANTA MARIA MAGGIORE BAZILIKÁJA.

Damiano már ép pogány templomból lesz keresztény szentély. Ezt a Foro Romano mellett szerényen meghúzódó kis körtemplomot még

A SCALA SANTA, A SZENT LÉPCSŐ.

Maxentius császár építette Romulus templomnak és a keresztény kultusz 408-ban veszi át, a mikor már az egész világon elterjednek magasz-

BIBORNOKOK A SAN GIOVANNI KOLOSTOR UDVARÁN, XIII. LEO SIREMLÉKÉNEK LELEPLEZÉSE UTÁN.

RÓMAI TEMPLOMOK.

tos igéi és eszméi. És ekkor már a templomok közelebb jönnek Róma szívéhez. Mert eddig csak a város falain kívül, vagy legjobb esetben a városkapuk tövében húzódtak meg. Így pl. a S. Maria in Trastevere, a mely azon a helyen épült még 220-ban, a hol Jézus halálakor olajforrás buzogott fel a földből, továbbá a S. Cecilia templom, a mely eredetileg a szentnek lakóhelye volt és 225-ben avatta csak templommá I. Orbán pápa. E templomnak balkápolnája állítólag Szent Ceciliának fürdőszobája lenne s ezt a feltevést egy antik fürdő befalazott maradványai és csövezetéke is igazolni látszanak. A szentnek holtteste is itt van eltemetve a földtár alatt és fölötté Maderna szobra, a mely abban a nyugvásában ábrázolja a szent szüzet, a hogyan a katakombában lefejezett holttestét megtalálták. Itt a tribunában megfeketedett mozaikot is látunk, a mely még a IV. századból való.

A mozaikpar színvonalában azonban már süllyed ekkor és egy új diszító iparág keletkezik. És pedig a *cosmata*, a mely nem más, mint márványberakás. Antik torzókból, üveglemezekből, arany és ezüst fémlapokból készül és a templomok padozatát meg falait díszítik vele. A nevet egy római családól, a Cosmata családtól, nyerte, a melynek kezében volt ez az iparág.

Mert lassan, lassan, de mégis a templomok díszére, a szemnek kedvessé való tételére is gondolnak már. Ekkor azután az antik pogány épületeket is felhasználják már, hogy templomokat szembé tegyék. Márványdíszeket, terítőket visznek el e célra, aranyedényekből vallási szertartások rekvizitumai lesznek, alabástrom oszlopok templomi diszül vándorolnak és ettől kezdve a templomok pompája egyre növekszik. A falakat kifestik, mozaik díszekkel látják el, aranyat és drágaköveket halmoznak fel benne és a templom most már a művészetek temploma is lesz.

A S. Paolo fuori le Mura is ekkor épül át mai formájába, abból az egyszerű kis kápolnácskából, a melyet Konstantin építtetett. Hatalmas öt hajós bazilika lett belőle, a mely stilusra nézve még ma is Róma legszebb temploma. Nyolczvan pari-márvány és pavonazetto oszlop disziti hajóit, a melyek fölött ott van az összes pápák mozaik képe, kezdve Szt. Péteről, a legelső egyházfejedelemtől, egész XIII. Leóig. A templom a mult században leégett és azóta még szebbé épült, a réginek mintájára. Az újjáépítéshez még az egyiptomi alkirály és az orosz ezár is hozzájárultak fejedelmi ajándékokkal. Az alkirály nyolcz gyönyörű alabástrom oszlopot, a ezár pedig ugyanannyi malachittönt adott az újjáépülő gyönyörű templomnak, a mely még a Szt. Péter templomot is felülmúlja.

De csak szépségben mulja felül. Nagyságban nem, mert a földkerekség legnagyobb temploma ez. Korra nézve egy idős az előbbivel, de azóta annyiszor átépítették, hogy azt már számon sem lehet tartani. Eredetileg egy kis kápolna volt, a mely Szent Péter sírja felett épült, a régi Nero-cirkusz romjain, később azonban anyi

CHIESA DELLA TRINITA (A SZENT HÁROMSÁG TEMPLOMA).

A SAN GIOVANNI IN LATERANO.

apró templom és kápolna épült még hozzá, hogy a mikor V. Miklós pápa új templomot akart helyére építtetni, valamennyi kápolnát összefogalta egy óriási templomba. Az alapkövét azonban csak II. Gyula pápa tette le, most 400 esztendeje és a cinquecento valamennyi művésze dolgozott rajta, a míg az lett belőle, a mi ma. Sőt a tervét is nem kevesebb, mint nyolcz ember csinálta, még pedig Bramante, Raffael, Sangallo, Giocondo, Peruzzi, Michelangelo, Fontana majd végül Maderna. Több mint száz évig építették és költsége több, mint 47 millió scudi, vagyis 250 millió korona. A legpazarabb pompával, szinte barokk túltömöttséggel van építve és legkisebb félkéje is megbecsülhetetlen műkinészeket őriz, minden kövének pedig külön története van.

De «minden templomok feje és anyja...» mégis csak a *S. Giovanni in Laterano*, a melyet Nagy Konstantin építtetett és a mely czimereiben ott viseli e büszke szavakat: *Omnium urbis et orbis ecclesiarum mater et caput*. Háromszor is leégett és háromszor is újjraépítették.

Valamikor régen a pápák is ott laktak még az óriási lateráni palotában, a melynek egyik erkélyéről hirdették ki a biborosok az ujonan megválasztott pápák nevét. Ma kongó muzeum... Hatalmas homlokzatát Galilei építette és itt őrzik e templomban azt az aszfalt, a melynél Szent Péter a katakombákban a miséit tartotta. A templom középső hajójában az apostolok óriási szobrai és az egyik fülkében még most is ott van egy lófarkos török zászló, a melyet a kereszties háborúk hősei hoztak a pápának. Ide helyezték el most XIII. Leó pápa díszes sirmelékét is, a mely Tadolini szobrász mester műve.

Közel hozzá a *Scala Santa*, a Szent lépcső temploma. Ennek kőlépcsőin a zárandokok csak téden csúszva mehetnek fel, mert ezeket Szt. Ilona hozatta Jeruzsálemből, a hol Pilátus palotája előtt állottak és így ez az a lépcső, a melyen Jézus a Golgotáját megkezdte.

Alig egy kődobásnyira a *S. Croce in Gerusalemme*, a melyet Szt. Ilona építtetett, annak öröme, hogy a szent keresztet megtalálta. A szent relikviákat itt őrzik a főoltár alatt, egy

bazalt urnában. A falakon Pinturicchio freskói, a melyek a szent kereszt megtalálóját ábrázolják.

Ugyancsak Szt. Ilonával van egybefüggésben a *S. Maria in Aracoeli* templom. Itt őrzik ugyan is a szent nő földi maradványait. Számtalan lépcső vezet fel ide, a Capitoliúra, a hol ez az ódon templom áll, a mely azonban a leghájasabb templomok egyike. Különösen karácsonytájt... Ilyenkor vannak itt u. i. a gyerekprédikációk. Egy kis gyereket megválasztanak Jézusnak (Il Santo Bambino) és a templomban gyönyörű jászókat állítva fel, a kis Jézusnak ott kell megszületnie... Azután egész Vízkeresztig mindennap prédikál is ez az öklönnyi szent a jóságról, az irgalmasságról, szeretetről és vékony gyerekhangjától szinte kiragog a félhomályos öreg templom... Az ő ártatlan ajkából ezek a tiszta igék valósággal úgy hatnak az emberre, mint az isteni kinyilatkozások és az emberi lélek Isten hangját hallja...

Balla Ignác.

XIII. LEO PÁPA SIREMLÉKE A SAN GIOVANNI IN LATERANÓBAN.

XIII. LEO PÁPA SIREMLÉKÉNEK FÖLSZENTELÉSE.

RÓMAI TEMPLOMOK.

A HÉTRŐL.

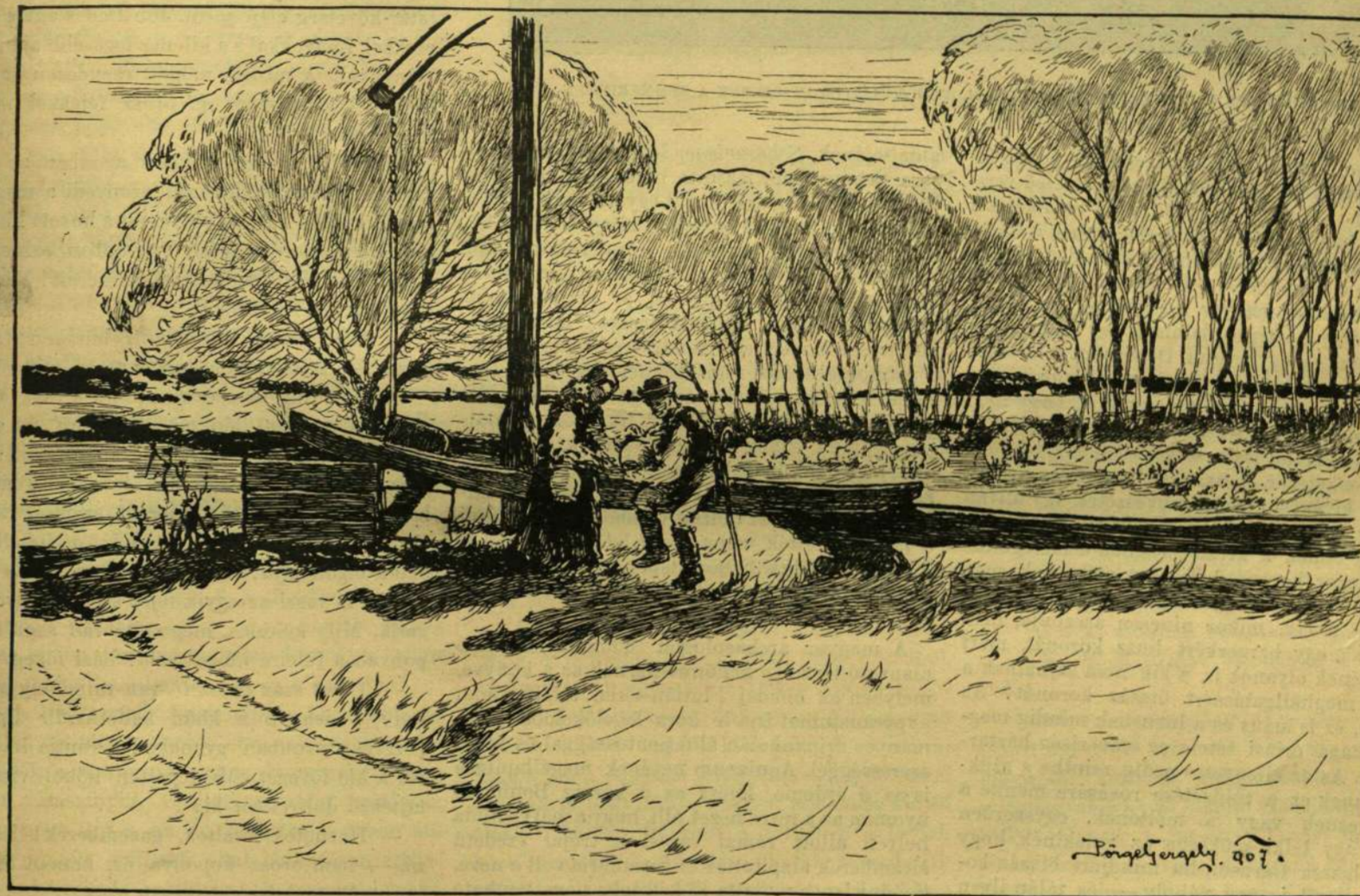
A protekció ellen. A közélet megtisztításának a munkájához hozzátartozik az a rendelet, a melyet Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter adott ki a protekció ellen. Nincs a világon olyan eszményi berendezettségű ország, a hol a protekciónak szerepe ne jutna: de viszont az is tagadhatatlan, hogy ez a szerep minálunk az életnek minden területén nagyon is domináló. Mi már ott tartunk, hogy a legigazabb érdem és a legméltóbb tehetség is a maga boldogulásának multhatatlanul szükséges elemül érzi a protekciót. Ez az állapot mig egyrészt szinte az erkölcsi erő értékét adja meg a protekciónak, másrészt határozottan demoralizálja a tehetség és az érdem öntudatát. Ha mindig csak a tehetségtelenség folyamodott volna a protekció igénybe vételéhez, a protekció rendszere soha olyan merészszé nem válhatott volna, mint a mikor az igaz érdem támaszának is joggal valhatja magát. Ezért nagy lélektani erő és sok etika van Kossuth

momra már nincs mentség. Csak arra kérem, legalább szombatig tartsák bennem az életet.

A tanár meglepetten kérdezte: — Mindent el fogunk követni, hogy meggyógyuljon: de ha Isten másként akarja, miért kívánja azt, hogy éppen szombaton haljon meg? Halálos ágyán az ember nem titkolódzik többé. A nagybeteg is őszintén felelt: — Mert akkor a vasárnapi lapokban jelenik meg a nekrológom.

A dolog teljességéhez tartozik elmondani, hogy a kívánsága megvalósult. Csakugyan vasárnapra halt meg. Ünnepi számban jelent meg a nekrológia. — Ennek az anekdotának pedig komoly lélektani alapja van. Doktorok, kriminalisták és pszichológusok sok érdekes dolgot tudnak elmondani a hiúság szerepéről a halálban. E hiúság legprimitívabb és leggyakoribb megszólalása: a *szép temetés* vágya. Ez bír rá sok embert, hogy még életében megcsináltassa díszes nyugvóhelyét. Ez a hiúság dolgozik főként öreg asszonyokban, a kik koplalni tudnak, csakhogy összekuporgassák a szép

percz alatt hatvanezer koronát és igen nagy dícsőséget szerzett a gazdájának, báró Üchtritz Zsigmondnak. De nemcsak a tulajdonosának szerzett örömet Sixtus, hanem a löverseny-sport mindama hiveinek, a kik bizalommal voltak a talentumához. A kik öt forint árát bíztak benne, azokat hetven forinttal jutalmazta, vajjon melyik «sokat ígérő tehetség» fizet ilyen gavallérosan a hiveinek? Egyébként meg kell állapítani, hogy a *magyar derbynek* az idén éppen olyan hatalmas és éppen olyan lelkes közönsége volt, mint az elmúlt esztendőben. A mit azért kell megemlíteni, mert a legutóbbi idők folyamán a löverseny-kultusz, illetve a totalizátó-játék szenvedelmének meghalkítására energikusabb kísérletek történtek. A legolcsóbb helyen már nincs totalizátor, a minek azonban az az egyetlen eredménye, hogy a legolcsóbb helyen már nincs is közönség. A publikum nem maradt el a löverseny-térről, csak utána men a fogadó-gépek, és éppen úgy játszik, mint azt előtt, csak hogy most már nagyobb beléptidiját fizet a passziójáért. A kísérletnek ez az ered-

AZ ITATÓ KÚTNÁL. — Pörge Gergely rajza.

redekének abban a passzusában, a mely a méltatlanság és a tehetségtelenség bevalóságának bélyegezi a protekció keresését. Az igaz erkölcs ilyen megnyilatkozásának, ha vezető helyről jön, bizonyára megvan nemcsak az értéke, hanem a hatása is. A mi azonban, sajnos, nem jelenti azt, hogy akár maga Kossuth Ferencz is teljes és tökéletes eredményt várhatna az ő becsület, nemes és tiszta szándéku rendeletétől. Mert hol van az a tehetséges ember, a ki a maga talentumát alkalmasnak ne tartaná nagyobbrendű állás és földadat betöltésére is, mint a melyet elfoglal és ennélfogva ne érezné magát többre jogosítottnak, mint a menyinyje van?

A halál hiúsága. Ujságíró körökben él egy anekdota egy igen előkelő és igen hiu emberről. Ez a kiváló ember egyszer beteg lett, még pedig igen súlyos beteg. Hasztalan volt az orvosok minden tudománya és minden igyekezete, a beteg ereje rohamosan hanyatlott és maga is érezte, hogy immár a vég közeledik. Megfogta az orvos-tanár kezét, a ki mindig az ágya mellett volt és el-elakadó hangon így szólt hozzá:

— Kedves professzorom, tudom, hogy szá-

temetésük költségét. De még nagyobb szerepe jut a hiúságnak a halál tudatos, szándékos módjánál: az öngyilkosságban. Van öngyilkos jelölt, a ki hónapokig tanulmányozza, miként emészthetné el magát a legesztetikusabban: eltorzulás és a rombolás minden látható jele nélkül. Ez a hiúság hajszolja az élet elfáradottjait arra is, hogy valami sajátos, valami egészen különös, szenzációs új vagy idegrázóan eredeti formáját keressék a maguk elpusztításának. Most egyszerre két ilyen esetet közölnek az újságok. Egy életunt férfi a szájába vett dinamittal akarta szétrobbantani magát: egy dublini fiatal leány, Hunt Alienne pedig egy torony legmagasabb csúcsáról vetette le magát. Hátrahagyott levelében ezt írja: «Úri család gyermeke vagyok, nem ölhetem meg magamat úgy, hogy marólugot igyam, mint egy cselédleány». — Ime, mikor az embert elhagyta már az életnek minden vágya, minden kedv és minden reménység, kifosztott lelkében még ott él egy tulajdonság: a halálba is belényülő hiúság.

Sixtus. Ez egy négy esztendő sárga mén neve, a mely a múlt héten, Szent István napján délután négy óra tájban nem egészen három

ménye csak azt bizonyítja, hogy ha végképen megszüntetnék a totalizátórt a löverseny-téren, belehalna maga a löverseny intézménye is. Nem lenne nemzeti szerencsétlenség, de mindenestre olyan orvosság, a mely nem érné meg az árát. Bizonyára nem örvendetes dolog, mikor szegény emberek ellöversenyezik a sovány garasait — néha a mások kövér bankóit is, — de az meg épenséggel nem bizonyos, hogy, ha futtatás nem lenne, ezek a garasok okvetlenül érdemesebb, méltóbb helyre jutnának. Az ördögnek ezer módja, eszköze van hozzá, hogy a maga adóját behajtsa. Viszont a löverseny nemcsak visz pénz, hanem hoz is. A mi idegenforgalmunk van, ennek nagy részét a löverseny csinálja, nem is szólva arról, hogy — akár üdvös ez, akár nem üdvös — ez a páratlanul népszerű mulatság ma nélkülözhetetlen eleme egy nagyváros nagyvárosi életének. Nekünk pedig száz okból fontos, hogy Budapestet nagyvárosnak ismerje a világ. Angliában többet löversenyeznek, mint nálunk, de azért nem ment tönkre se Anglia, se London, se az angol erkölcs. Mert nem a szórakozás kedvelése az, a mi pusztít és tönkre tesz, hanem a munka kerülése és megvetése.

TITTONI OLASZ ÉS AHNRENTHAL OSZTRÁK-MAGYAR KÜLÜGYMINISZTEREK A SEMMERINGEN.

Caruso. Petőfi Sándor háromszáz pengő forintot kapott honorárium gyanánt az első vers-kötetért: Caruso, a tenorista, tizenkétezer koronát kap, a mért egy estén játszik a budapesti Operaházban és elénekli azt a dalt, hogy: La donna e mobile... Hogy melyik nagyobb gazdagodása a magyar kultúrának: a Petőfi dalai-e vagy a Caruso dalolása, ezt talán fölösleges lenne — egybevetni. De viszont fölösleges minden lamentáció is a Caruso honoráriuma miatt, mert a tenorista azt mondja, hogy neki joga van annyit követelnie a művészetéért, a mennyit neki jól esik és senki se köteles neki nem tizenkétezer, de tizenkét koronát se fizetni, ha nem kívánsi erre a művészetre. Így állván a dolog, már most csak szubjektív kérdés az, megér-e ennek a kíváncsiságnak a kielégülése tizenkétezer koronát? Tízezer embernek nem ér meg, a tizezeregyediknek megér. Vannak emberek, a kik, mikor nincsen szezonja, nem sajnálnak egy barackért husz koronát, mért ne lennének olyanok is, a kik nem sajnálnak a Caruso meghallgatásáért ötszáz koronát? Az is luxus, ez is luxus és a luxusnak mindig megvolt a maga óriási tétele az emberiség háztartásában. Az az ellenvetés pedig, mintha a szükségtelennek az a túlfizetése rovására menne a szükségesnek vagy a méltónak, egyszerűen naiv. Vagy lelki szüksége az valakinek, hogy meghallgassa Carusót, ha mindjárt ötszáz koronába kerül is egy páholy — és talán ilyen ember is akad, — vagy pedig nem lelki szükség, de meghallgatja épen azért, mert ötszáz koronába kerül a páholya. Az az előbbi ember, ha ennyit nem sajnál a művészi gyönyörűségért, bizonyára készséggel áldoz — kevesebbet is érte. A ki pedig azért veszi meg a jegyét, mert drága, az nem a művészi gyönyörűsége szánt pénzből költ, hanem a drágára szánt pénzből, legyen ez a drága akár tenorista, akár sárga-dinnye. Mert ez neki mindegy. A fő, hogy sokba kerüljön. Azoknak a pénzén tehát, a kik ezeket az ötszáz koronás páholyokat és száz koronás szölkéket megveszik, nincs miért sajnálkozni. A mi nem jelenti azt, hogy az ember ne sajnálja a maga pénzét azért a drága mulatságért. Ha pedig ezt sajnálja, akkor egyszerűen ne kérjen belőle, mert az meg egészen bizonyos, hogy senki se lesz szegényebb se ötszáz, se száz koronával, ha nem hallotta is Carusót énekelni.

EMLÉKTÁBLA AZ AQUINCUMI MUZEUMON.

Budapest egyik legérdekesebb nevezetessége, az aquincumi múzeum közelebb szép és kegyelmes ünnep színhelye volt: emléktáblát lepleztek le a múzeum-épület falán a magyar régiség-tudomány üttörőjének és tulajdonképeni meg-

alapotőjének, Schönwisner Istvánnak emlékére. Schönwisner jezsuita barát volt, a Mária Terézia által Budára hozott egyetemen a numismatika tanára és az egyetemi könyvtár őre. Később nagyváradi kanonok. Kora viszonyaihoz képest bámulatos buzgalommal és rendszeres tudással művelte szakmáját, az archaeológiát és numismatikát. Munkái, melyek latin nyelven jelentek meg, első rendszeres feldolgozásai a pannóniai római régiségeknek. Egyes-ily emlékek, feliratos kövek már előtte is érdeklődést keltezték, még Mátyás király idejéből is találjuk nyomait ennek az érdeklődésnek, de a régiek legfeljebb ha fölemlítették az egyes tárgyakat, leírták a feliratokat a nélkül, hogy bármiféle következtetést tudtak volna belőlük vonni s megkísérlettek volna megfelelő tanulságokat meríteni belőlük. Schönwisner volt az első, a ki módszeresen dolgozta fel az Ó-Budán és környékén talált római emlékeket.

A magyar archaeologiai tudományának első alapvető terméke Schönwisnernek az a könyve, melyben az óbudai Flórián-téren talált római hypocaustumot írja le kora legelőkelőbb tudományos színvonalán álló pontossággal és módszerességgel. Aquincum nevének megállapítása is az ő érdeme. Egész az ő koráig Bonfinius nyomán az a téves nézet állt, hogy a mai Ó-Buda helyén állott római várost a trójai eredetű sicamberek alapították és Sicambria volt a neve. Schönwisner mutatta ki kétségsébe nem vonható módon e nézet tévességét s ő bizonyította be, hogy Aquincumnak nem volt soha más neve, mint Aquincum. Egy másik munkájában Pannónia valamennyi dunamelléki helységének fekvését igyekezett megállapítani. Szintén alapvető munkája a magyar archaeologia szempontjából az, a mely Sabariumról, a mai Szombathelyről szól. Ez a munka többet ad, mint a mennyit a czime ígér: megvan benne egész Pannónia története, a hogy az akkor rendelkezésre állott források alapján meg lehetett írni. Méltán nevezte tehát Salamon Ferenc ama magyar rendszeres régiségbúvárlat megalapítójának Schönwisnert.

Mint a magyar művelődés egyik üttörő munkása, megérdemelte Schönwisner azt a kegyelmes megemlékezést utódai, a mai tudósok részéről, a mely az emléktábla állításában nyilvánul. Az eszme már vagy húsz év előtt fölvetődött egy régiség- és történettudósokból álló magántársaságban; akkor gyűjtést is rendeztek egymás közt e célra. Az akkor összegyűlt kisebb összegű pénz ma megszorodván, kitűnő történetirónk, Thallóczy Lajos kezébe került, megemlékeztek az emléktáblát Darvas János fiatal szobrászszal; a rajta levő latin feliratot dr. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár, az aquincumi múzeum és ásatások vezetője szerkesztette, lapidárisan jelezve rajta Schönwisner érdemeit. Az emléktábla leleplezése szerény kere-

tekben, zajtalanul ment végbe; a fővárost, mint az aquincumi múzeum tulajdonosát, Vasziljevics János polgármester képviselte.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irtá PEKÁR GYULA.

Riad a kürt, vége a khán pihenőjének, — életre ébredhet a palota újból. Vezéreinek hódolatára a Nagyr a Vas-Kapu elé lép. Am komor a Ghiréj, komorabb, mint valaha. Szép volt az álom, de annál retentőbb utána a kudarcz, — s az oszadás percében még nagyobb hegygyé nőttek lelke fölé a sötét gondolatok. Most látja ismét kezén a vért, látja az örökere törő négy herceget s eszébe jut Zareyma. Hiába, nincsen mámor, nincs feledés, nincs talizmán az ő számára... Alig hallja a Shirin bég üdvözlését, a Khán-aga jelentését, s csak akkor eszmél, mikor az orosz harczból érkező tatár-követség eléje járul. Jön Dedes aga a kincsekkel, foglyokkal s a kilencz legszebb ajándék-leánnyal. A mirzák mögött csendesen kanyarodik fel az udvarra az orosz fejekkel rakott száz szekér.

Megszólal az aga, a khán azonban az egyszerű csak igen kelletlenül szenvdi a magasztaló beszédet. Fitymálva tekint a hozott kincsre s a kilencz orosz leányt nyomban színe elől kergettetí. Hadd boldogítsák vezéreit! Végre a véres szekerekre pillant.

— Száz araba, — jelenti büszkén Üzbég mirza, — mindeniken száz muszka fej!

Únja a Nagyr a czeremóniát s csak annál sötétebb areczal lép elő találmora az egyik kocsihoz. Csurog a vér abból az arabából, s a magasan rakott hekatomba tetejéről rémesen bámúlnak rá a kinba meredt szemek. Nézi a Ghiréj őket, farkasszemet néz a halállal s aztán elgondolja: «Ők már boldogok...» Még kezébe is veszi az egyik fejet s érdeklődve forgatja. Mily különös, még rajta van azon a koponyán a füleire húzott szláv házi főveg.

— Tehát száz orosz fő van mindenik szekéren? — ismétli a khán kelletlenül. Ugyane percében azonban gyanakodva rántja le a fejről a kis főveget. Meglepetten hőköl vissza s tajtékoz dühvel tör ki:

— Hazudtok, esaltok, gazemberek! Itt van ni, — nem orosz koponya ez, hanem üstökig borotvált tatárfej!

S a rémuló követség szemelátára Üzbég mirza elé csapja az áruló jelt. Csakugyan tatár fő; az orosz híján s hogy a szám kerek legyen, bizonyára túlbuzgalomból vetették oda a kocsi századiknak.

— Kegyelem, felség! — hangzik mindenfelől.

Am a haragos Ghiréj csak annál jobban tombol:

— Arra felelj nekem, Üzbég, — hány fej van most a kocsidon?

— Kilenczenkilencz, felség... —

— Te nekem százat mondtál, hát annyi is legyen, és pedig a te fejed legyen a századik a kocsin, — csapjátok le.

Villan már az egyik szerezcsen kezében a jataghán, de a Nagyr nem várja be az ítéletet. Zord areczal fordul el vezéreitől s aztán tovább sétál a kháni paradicsom ringó narancsfái felé.

És ott a sűrű, sötét lombok alatt, melyeknek zöld éjszakájában aranynarancsok a sárga csillogok, hosszan eltöpreng Mohamed: — E nyomorult Üzbég megzavart elmélke-

déseimben!... Újra kell kezdenem. Hazug a költészet, hazug a szerelem és midőn megkísérlettek, csupán Azrael ördög játszott velem. Allah elfordult tőlem, s hogy ne lásson, a próféta is burnuszába takarózik. A csoda-dervishnek engednek hatalmat felettem; érzem, az üldöző dsinének esem martalékául! Am ha az örök Allahnal nem is ellenkezhetem, Azrael dsinjei ellen felvehetem a harczot. Láss az Úr, az ő szent nevéért küzdeni fogok még az ördög ellen is! Tovább ontom a gyaur-vért, addig ontom, míg azzal a három csepp Dsingisz-vérrel szemben javamra nem billen az Allah vérmérlege... És most lássuk a valót, lássuk azt a hurkot, melyet itt a saját palotámban akar a nyakamba vetni az a négy herceg. Zelmán-shah, Szelim Ghiréj, a Nureddin és az a fattyú Csobán Ghiréj... A sztambuli padisah parancsolta: nekik élniök kell s én nem pusztíthatom el őket. Am hogyan játszom ki ez úriakat egymás ellen? Mind a négyen Zareymába szerelmesek...

A Nagyr egy perczre megáll. Félrehajtja a narancslombokat s a résen át a paloták felé pillant. Ott a hárem-épületek tarka zöme mögött egy elkülönített emeleten kjöszk rejtezik a cziprusok közt. Ott lakik Zareyma; külön udvara van neki s a kolmashi tatár amazonok külön testőrsége őrzi imádott úrnőjét. Nyitva a palota egyik ablaka s a háttér sötétségéből ép egy fátyolöltönyös ifjú nőalak lép elő. Aranybrokát zeke szorítja a bajadérszerű lenge termetet s a hogy fátyolát a szellő meglibbenti, fejedelmi tekintetű, nemes arcz tűnik elő. Nem sápadtas fehér, inkább aranyosan hmvas ez arcz s a mint kissé előre hajlik, fekete haja alól parancsoló büszkén néznek a szemek. Beszélget valakivel, — igen, Kara-Gül van vele; a kolmashi amazonok leányparancsnokának az arczéle tűnik elő a függöny mögöl.

— Beszélgetnek, — mormogja a khán, — s ők is bizonyára azon török a fejüket, a min én. Tudja Zareyma, hogy ő a fondorlatok központja s udvarlói révén az ő kezébe futnak össze az én jövőmön számai. Kacszagsz, gögös leány, mily diadalmasan cseng a kacszajod!... de ne hidd azért, hogy Ghiréj khán aluszik. Tudom én, hogy naponta eljárnak udvarlásodra a kérők, s tudom jól azt is, hogy még mindig nem választottál. Gyűlöli egymást halálosan ez a négy ifjú s az én praktikám abban áll, hogy rendelt emberek által hathatósan szíttatom e kölcsönös gyűlöletet. A szerelem vakká tesz s ők máris szinte jobban agyarkodnak egymásra, mint én ellenem. Csak folytassuk, csak uszitsuk őket egymás ellen! S majdan ha eljön a választás percz, bármelyikhez mégyesz is a férjhez, Zareyma, a lázadó többi fogja azt a boldogot elpusztítani. Egymást fogjátok fel-falni, hahaha!... S a kavarodásból mégis az én Ahmed fiam fog győztesen trónra kerülni!... Még mindig nem választottál, de vajjon mégis melyiköjüket kedveled legjobban? Készülünk kell az eshetőségekre. Ha Zelmán-shahot veszed, azt Szelim öli meg, ha Szelimet, azt a Nureddin pusztítja el, ha viszont a Nureddinhez üldöznek halálra. De vegyük azt az esetet, hogy a Csobán Ghiréj választanád, — ez volna rám a legelőnyösebb, mert az egyesült többi három e fattyú herceggel végezze a legbiztosabban. Allah nem segít többé, hát Azrael ördög, téged kérdezlek: melyiköjüket fogja választani Zareyma?

Így töpreng a Nagyr a bologát narancslombok alatt. Sétája folyamán végre a kháni szent türbéhez ér. Karsú minaret oldalán ott emelkedik a hatalmas kupola, mely alatt a

*A Tatárrabság című regényhez.

*A te fejed legyen a századik a kocsin!.

Ghiréj elődök aluszszák örök álmukat. Megáll Mohamed a szentély előtt és némi habozás után rögtör a gyöngyház-arabeszkkel rakott ezédrus kapun.

— Menjünk be, — gondolja, — s beszélgesünk kissé a tudós Afifeddin-nel. Ő a múltkal él s ép ezért a jövőbe lát... Mohamed vagyok, — felel aztán a belülről hangzó kérdésre, — a negyedik Ghiréj e néven, s rám várakozó koporsómat akarom megtekinteni!

Nyílik a czédrusajtó s egy hófehérbe öltözött kicsike aggastyán áll a Nagyr előtt. Ő az, a Krim főmuftija, a kilenczen estendő Afifeddin. Övön atulig ér ősz szakáll, arca ránczos, akár egy mumiai; csak szemében van még élet, de a túlvilági átszellemültség élete már ez. Földi érdeket nem ismerő közönyt néz végig a Ghiréjen... A mint hogy állásából, az Igazság Örzőjének s a Titkos Arany Könyv vezetőjének hivatalából kifolyólag tényleg csak a múlt és jövő végtelmei közt lebeg ő s semmi köze a jelen enyésző pillanatához. Épen ezért nincsen is neki lakása odakint a jelenért küzdő élőkkel, hanem itt bent a türbében a holtak közt tartózkodik Afifeddin. Velük társalkodik szüntelen, s az Idő fölé emelkedve, e beszélgetések alapján vezeti a rábizott Arany Könyvet. Miféle könyv ez? A világalomra törő tatárszellemnek legérdekesebb terméke: történeti kódex, de nem a múltnak, hanem a jövőnek a története. Dsingisz khán unokája, az első Hadsi-Ghiréj óta vezetik ezt a jós-krónikát; mély bölcseségű és még nagyobb politikai tanúságú kódex ez, melynek a krimi dinasztia nagyon sokat köszönhet. Mindig a tatárság legbölcsőbb embere, a főmufti vezette és pedig kettős módon, a következőképen: előbb az elődje által jósolt történetet ellenőrizte a bekövetkezett való tényekkel, aztán az így keletkezett összehasonlítás alapján jegyezte fel a maga prognostikonját, írta meg az előtte álló (háromszor-kilencz) huszonhét évnek, vagyis a legközelebbi jövőnek a történetét. Az egész műltat állandóan ellenőrző bölcsnek a számitása nyilatkozott meg ebben a jósolatszerű előlátásban, s dicséretére szóljon a krimi főmuftinak, nagyjában mindig jól láttak ők. Már most mi jelentősége lehetett e «jövő történetének» az uralkodó Ghiréjre? Az, hogy a khán, — a mennyire már ember küzdhet a maga természetével ellen! — a jövőt látva, okosabban küzd-

hetett nemcsak ellenesei, hanem önmaga ellen is. Persze rendszeren hiábavaló volt ez a javítani akarás, — hisz a böles főmufti ép ura egyéniségének ösmerete alapján állította fel mindig azt a végzetes prognostikont!... «Ember, a te végzettedre Allah pecsétje nehezedik», szolt az Arany Könyv jelmondata, «de azért», folytatta az aranyírás, «kedves az Allahnak, ha az Ő Tetszését keresve, még a végzetet is szembe szállsz...»

A Nagyr kutatóan néz az aggastyánra: — Szemed tiszta, — látsz-e a jövődöbe? — Tisztán látok, Mohamed. — Feljegyezted már az én jövőm történetét? — Fel, Mohamed. A Ghiréj megrezzen: — Azt is, a minék utánam kell jönnie? — Azt is, Mohamed. Ma tettem le az aranytollat.

Csöndesen indúlnak el a csikos szövettel takart fejedelmi koporsók közt. Tizenhat khán pihen ott, közöttük aranyföldhas turbánnal a legnagyobbak: az alapító Hadsi-Ghiréj, a politikus Mengli, a harcziás Devlet meg Bora-Ghazi Ghiréj, s végül a Nagyr két testvére: Batir és a meggyilkolt Izlam-Ghiréj. Ezen túl áll a IV. Mohamedre várakozó nyílt koporsó. Töprengve bámúl bele a khán:

— Itt fogok pihenni, de vajjon pihenés lesz-e az, böles Afifeddin? És mit gondolsz, a halál-angyal nem fogja-e büntetésül areczal fordítani tetemet a föld felé?

Az agg látok ábrázata viaszszerűen merev marad:

— Az az ő dolga lesz, Mohamed, s nem az enyém. Én mindig csak a magam kötelességét teljesítem.

— Teljesítsd hát!

Afifeddin a köbe csinált vasládához lép. Kilencz kulcsa van annak s fortélyosan nyitódik. Kiveszi belőle a drágakő-arabeszkkel rakott aranyfedelű könyvet. Kinyitja s aztán ünnepélyesen teszi fel a köteles kérdést a khánnak:

— Mohamed, te ki negyedik vagy e néven a felséges krimi khánok közt, van-e erőd a jövőbe látni?

— Van!

— Allhat kérleld akkor előbb... (Folytatása következik.)

SCHÖNLWIESNER ISTVÁN EMLÉKTÁBLÁJA AZ AQUINCUMI MUZEUMON.

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schönpflin Aladár.

Elhallgatott s aztán régebbi modorához való tapintatlan visszatéréssel tette hozzá:

— Azt hiszem, tudja, ki az a hölgy, a kit kiszemeltem magamnak?

Lily fölemelte a fejét. Még gondolatainak sötét tömkelegén át is áthangzott Rosedale milliós csábító csengése. De a mögöttük álló férfi mind visszatartóbb lett Selden várva-várt jövetelének világításában. Az ellentét nagyon is groteszk volt: alig bírta elfojtani a mosolyt, melyet keltett. Arra határozta el magát, hogy legjobb a nyílt beszéd.

— Ha én rá gondolok, Rosedale úr, igazán nagyon hálás vagyok, nagyon megtisztelt, de nem tudom, mivel juttattam őt arra a gondolatra...

— Oh, ha arra gondol, hogy nem halálosan szerelmes belém, — hiszen van elég eszem, hogy ezt lássam. És nem is úgy szólók önhöz, mintha ezt hinném. Azt hiszem, tudom, hogyan kell ilyen körülmények közt beszélni. Észvesztetten belebolondultam önbe s most világos számomra adok önnek a következményekről. Ön nem nagyon szeret engem — most még — de szereti a fényűzést, az eleganciát, a mulatságot és azt, hogy ne kelljen a pénztárcájával törődni. Ön szeret jól élni a nélkül, hogy meg kelljen adni az árát, az én ajánlatom pedig arra szól, hogy gondoskodom a jó életéről és elintézem az ár kérését.

Rosedale elhallgatott és Lily lehűtő mosollyal válaszolt neki:

— Egy pontban téved, Rosedale úr: a mit én élvezek, annak kész vagyok árát adni.

Azzal a szándékkal szólott, hogy ha Rosedale szavaiban célzás foglaltatik az ő magánügyeire, megmutassa neki, hogy szembe mer vele szállni s vissza meri utasítani. De ha Rosedale megértette is szándékát, ez nem riasztotta el; ugyanazon hangon folytatta:

— Nem akartam megbántani; becsásson meg, ha tulságos nyíltan beszéltem. De mért nem őszinte velem szemben? Hisz voltak idők, mikor zavarban volt, — és a leány öregszik, a dolgok pedig folynak tovább és mielőbb észrevénné, azok a dolgok, melyeket kíván, eltűnnek mögötte és nem térnek vissza. Nem mondom, hogy önnél közel van ez a helyzet, de annyi tény, hogy megízlelt olyan kellemetlenségeket, a milyneket egy olyan leánynak, mint ön, sohase volna szabad megismerni s az én aján-

latom jó alkalom arra, hogy egyszer s mindenkorra szabaduljon tőlük.

Lilynek égett az arca, mire Rosedale befejtette; félreismerhetetlen volt a célzás, melyet tett s visszautasítás nélkül hagyni végzetes bevallása volt a gyengeségnek, viszont pedig nagyon nyíltan visszautasítani annyi volt, mint megsérteni Rosedalet egy veszedelmes pillanatban. A méltatlankodás ott remegett Lily ajkán, de megfékezte egy titkos hang, a mely óva intette, hogy nem szabad összevesznie ezzel az emberrel. Nagyon is sokat tudott felőle s még abban a pillanatban is, a mikor fontos volt rá nézve, hogy a legjobb oldalról mutassa magát, nem habozott elárulni, mily sokat tud. Hogy használná fel vajjon a hatalmát, ha az ő megvetése megszüntetné tartózkodása egyetlen okát? Lehet, hogy egész jövője azon a módon fordul meg, a hogy most Rosedalenek válaszul: ezt meg kellett fontolnia, egyéb szorongásai zűrzavara közepett, mint a hogy a lelkendező szökevénynek meg kell állnia a keresztútnál, hogy megpróbálja nyugodtan meggondolni, merre forduljon.

— Teljesen igaza van, Rosedale úr. *Voltak* kellemetlenségeim s hálás vagyok önnek, hogy meg akar szabadítani tőlük. Nem mindig könnyű dolog függetlennek és önérvényesnek lenni, ha az ember szegény és gazdag emberek közt él. Könnyelmű voltam pénz dolgában és sok gondom volt a számláim miatt. De önzés és hálátlanság volna tőlem, ha ez nekem elég ok volna arra, hogy elfogadjam ajánlatát. Időt kell engednie, — hogy meggondoljam az ön jóakarát... s hogy mit adhatok érte visszajárul...
Bájos mozdulattal nyújtotta kezét, elvéve ezzel a visszautasítás ridegségét. Célzása a későbbi hajlandóságra a nem remélt siker pírjával vonta be Rosedale arcát. Gyors beletnyugvásában volt valami, a mi megrémítette Lilyt; érezte mögötte a türelmeket azt az erőt, a mely leigázhajthatja a legerősebb akaratot is. De legalább barátságosan váltak meg s Rosedale kívül volt a házon a nélkül, hogy találkozott volna Seldennel, — Seldennel, a kinek hosszas késedelme újabb aggodalommal töltötte el. Rosedale tovább maradt egy óránál s Lily most belátta, hogy most már késő van Seldenne várni. Természetesen írni fog, kimagyarázza elmaradását. De neki el kell halasztania gyógyását s ennek a halasztásnak lehűtő volta nyomasztotta Lily lelkét.

S csak annál jobban nyomasztotta, mikor az utolsó posta sem hozott levelet a számára s föl kellett mennie szobájába, — olyan komor és álmatlan éjszakára, a melyet megkínzott képzelete festett le Gerty előtt.

A napvilág végre elűzte phantomjait s nyilvánvalóvá tette előtte, hogy hallani fog Seldentől a délelőtti folyamán, de a nap eltelt a nélkül, hogy irt vagy eljött volna. Lily odahaza maradt, egyedül lunchölve és ebédelve

AZ AQUINCUMI MUZEUM, ELŐTÉRÉBEN A RÓMAI ÉPÜLETEK ROMAIAIVAL.

nénjével, a ki szívdobogásról panaszkodott s jéghidegen beszélt közömbös dolgokról. Peniston asszony korán lefeküdt s akkor Lily irt Seldennek. Már csöngetni akart, hogy elküldi a levelet, mikor tekintete ráesett az asztalon fekvő estlappra: «Selden Lőrincz úr a Havanna és Nyugat-India felé ma indult «Antilla» gőzös utasai között volt.»

Lily letette az újságlapot és mozdulatlanul ült, rámeredve a hirre. Most megértette, hogy Selden nem fog eljönni soha, hogy azért utazott el, mert félt, hogy mégis el talál jönni. Föállt és keresztül mevue a szobán, tűnődve nézte önmagát a kandalló fölötti tükörben. Arcának vonásai ijesztőek voltak, — öregnek látszott. És ha egy leány önmaga előtt öregnek látszik, vajjon minek tarthatják mások? Odább lépett és elkezdett céltalanul járni a szobában. Egyszerre észrevette, hogy a toll, melylyel Seldennek irt, még mindig a nyitott tintatartónak van támasztva. Ujra leült s elővéve egy borítékot, hamar ráírta Rosedale címét. Aztán elővett egy ív levélpapírost s a tollal kezében föléje hajolt. Könnyű volt megírni a dátumot és a megszólítást, — de akkor aztán el is szállt az inspirációja: Azt akarta neki írni, hogy jöjjön hozzá, de a szavak nem akartak formába alakulni. Végre elkezdte: «Meggondoltam... Erre letette a tollat, az asztalra könyökölt s belerejtette arcát a kezébe.

Hirtelen a csöngetyű szava riasztotta fel. Nem volt még késő — csak tíz óra — még mindig lehet levél vagy üzenet Seldentől, — vagy épen ő maga! Az elutasításról szóló hír tévedés is lehetett, lehet, hogy egy más Selden Lőrincz utazott Havannába, — mindezek a lehetőségek átvillantak Lily agyán s eltöltötték azzal a meggyőződéssel, hogy mégis csak látni fogja őt, vagy hall róla.

A szolga táviratot hozott be neki. Lily reszkető kézzel bontotta fel s Dorset Berta nevét olvasta alatta:

«Váratlanul elutazunk holnap. Nem jönne velünk a Földközi tengerre?»

MÁSODIK KÖTET.

I.

Selden, a mint a montecarlói kaszinó lépcsőin állott, élénken érezte, hogy minden előtte ismeretes hely között ez tud legjobban hozzá alkalmazkodni az ember kedélyhangulatához.

Ő rá nézve ebben a pillanatban annyira tele volt vakációzó hangulattal, hogy egészen fölfrissítette hosszú, kemény munkával terhelt szellemét. A mint végignézte az exotikus stílusú fehér, négyoszlopos épületombon, a kertek mesterséges tropikusságán, az előtérben levő facsoportokon, a mint áttekintette a fénynek egész játékát, — úgy érezte, visszariad életének legutóbbi hónapjai elől.

A new-yorki tél a hóborította napok végtelen sora volt, a mely a kemény napfényvel és szeles levegővel tele tavaszba nyúlt, a melyben a dolgok csunyasága sértette a szemet, ép úgy, mint a hogy az érdes szél az ember testét. Selden elmerülve munkájában, elhittette magával, hogy a külső körülmények nem számítanak az ő állapotában levő emberről s hogy a hideg és a csunyaság jó ellenmérgei az elernyedt érzékenységnek. Mikor egy sürgős ügyben el kellett utaznia Párisba egy klienséhez, nem szívesen hagyta el mindennapi foglalatosságát s csak most, hogy az ügyet elintézte s lement egy hétre délre, ekkor érezte csak a nézelődésnek azt a gyönyörét, a mely vigasztalása azoknak, a kikben objectív érdeklődés van az élet iránt.

Április közepe volt, a levegő, a virágok pompája, a tenger és az ég mely kéksége úgy hatottak, mint egy záró *tableau* a színpadon, mikor meggyújtják az összes lámpákat. Ezt a benyomást fokozta az a csoport, a mely a középső úton tudatos feltűnéssel közeledett s úgy állt meg Selden előtt, mint a főszereplők a végső effektusnál. Megjelenésük megerősítette, azt a benyomást, hogy a látványosságot költségére való tekintet nélkül rendezték.

— Maga az, Selden úr! — kiáltott fel a csoportban meglepetve Fisherné s Stepney Jacknéra és Brynére mutatva passzosan tette hozzá:

— Éhen halunk, mert nem tudjuk elhatározni magunkat, hol lunchöljünk.

— Persze, legjobban a Terrasse-on étkezik az ember, — de ez azt a látszatot kelti, mintha itt létének nem volna semmi egyéb czélja: az amerikaiak, a kiknek nincs senki ismerősük, mindig a legjobb ételhez tödülnek. Beltschire hercegnő mostanában Becassint kapta föl, — mondta rá Bryné komolyan.

Bryné, Fisherné nagy kétségbeesésre még mindig nem jutott túl azon a ponton, hogy nyilvánosan mérlegelje a társaságbeli eshetőségeket. Nem tudott úgy tenni, mintha azért csinálna azt vagy ezt, mert kedve van rá. Bry úr, sápadt kis ember, üzleti arcczal és hanyag ruhában mulatságosan fogta fel a helyzetet.

— Én azt hiszem, a hercegnő odamegy, a hol a legolcsóbb, ha csak nem más fizeti az ebédjét.

Stepneyné közbevetette:

— A nagyhercegek abba a kis vendéglőbe járnak, a Condaminebe. Lord Hubert is dicséri. Lord Hubert Dacey, egy nyulánk, kopott külsejű férfi, kedves, fáradt mosollyal s olyan képpel, mint a ki legjobb éveit azzal töltötte, hogy a gazdag embereket a nekik való étterembe kalauzolja, szelid emfázissal helyeselt.

Stepney Jack fontoskodva szólt közbe.

— Nem mondhatnám, hogy egyezem Daceyvel, én nem ajánlhatom a Condaminet, legalább is hölgyek társaságában nem.

Stepney esküvője óta meghízott és prude lett, mint a Van Osburgh férjek általában szok-

FÜRDŐZŐK VITORLÁS CSÓNAKJA A DUNÁN.

tak, de a felesége, nagy meglepetésére és bosszankodására olyan gyors járáshoz szokott, hogy csak úgy rezgett a lábai alatt a föld s az ura elfulladozva szuszogott a nyomában.

— Hát oda fogunk menni, — jelentette ki Stepneyné. — Unom már a Terrasset, épen olyan unalmas, mint az ember anyjának az ebédei. És Lord Hubert megígérte, hogy elmondja, kik azok a szörnyű alakok mind a másik étkezőben. Nohát, Jack, ne nézz olyan ünnepélyesen.

— Jól van, — mondta Bryné — én nem akarok egyebet tudni, csak hogy ki a szabójuk.

— Dacey kétségkívül tudja ezt is, — jegyezte meg Stepney gúnyolódó czézzal, mire a lord csak ennyit felelt:

— Legalább is ki tudom találni, édes barátom.

Mivel Bryné kijelentette, hogy ő már nem bír járnai, előhívtak néhány könnyű bérkocsit, a milyenek mindig szoktak a park előtt lézengeni s proccszóiban robogtak el a Condamine felé.

(Folytatása következik.)

A MISKOLCZI BÍRÓ SZERELMI HISTÓRIÁJA.

Tompa Mihály regényes balladát irt néhai való Kondai Kiss Mihály miskolczi főbíró szerelmi históriájáról. Ez «A miskolczi bíró» című szép költeménye így kezdődik:

FÜRDÉS A SZABAD DUNÁBAN.

FÜRDŐZŐK BUDAPEST KÖRNYÉKÉN.

«Ki vagyon már téve Miskolc városába Szép ifjú asszony a siralomházba. Az egész életre nincs csak három napja, Fejét holnapután a pallos lecsapja.»

A vers tárgya az, hogy a miskolczi bíró egy rabasszonnyal szerelembe esik. A dolog azonban napfényre jön és mindketten halállal lakolnak.

Igy költőiesebb, de a történeti tényekkel nem egészen egyezik. Valójában kissé másképpen esett meg a dolog.

Megírta már e történetet dr. Szendrei János is egyik könyvében. Most én Miskolc város levéltárában újra átböngésztem az egész pör terjedelmes aktáját, — a tanúk vallomásait is. Ezek alapján mondom el az esetet, úgy a hogy történt.

Kondai alias Kiss Mihály, mint egyik testvére utódjának kezénél levő családi iratok bizonyítják, a felsőborsodi Kondó községből származott Miskolcra. Eredetire nézve nemes ember volt, bár armálislevele még nagyon fiatal kelettel bírt. Az atyja Kys András szerezte 1667. év börtelől hava 10. napján I. Lipót királytól. A czimerlevélbe bele van foglalva Kys Andrásnak Lukács, András, Péter és Mihály nevű négy fia, valamint veje s ennek fiai és testvérei is. Kiss Mihály tehát már 1667-ben élt, de mint javakorban levő atyjának negyedik s legifjabb fia, valószínűleg csak pár éves lehetett. Így a bűnbeesése idején még nem sokkal haladhatta meg a harmincz esztendő. Külön foglalkozásáról nincs értesülésünk. Hogy feleséges ember volt, azt az ellene hozott ítélet bizonyítja. — Gyermekéről nincsen említés téve az irásokban. A családot egyik testvérbátyja terjesztette tovább, kinek utódai javarészt ma is az ősi fészkekben, a Bükk lábánál fekvő Kondó faluban élnek közepes sorsban. A család egy másik tagja, Kiss József a mult század hetvenes éveiben ugyancsak Miskolc város főbírói székébe emelkedett.

Kondai Kiss Mihály uram főbíróasága idején (1698.) nehéz idők jártak. A törökjárás nemrégiben ért véget, de a kurucz-labancz világ javában állt s pusztító viharai mindjobban kezdtek kibontakozni. Az ellenséges csapatok egymást érték a város falai közt. A védtelen lakosságra rengeteg hadi sarcozt róttak készpénzben és élelmiszerekben. S ha a polgárság képtelen volt fizetni, a városi magisztrátus s elsősorban a főbíró szenvedett érte. Nem egyszer kintpadra vonták vagy elhurcolták s mindaddig súlyos rabságban tartották, míg a hadi sarcz a város részéről be nem folyt.

Ily körülmények közt természetes dolog, hogy a városbíró állásnak nem volt valami csábító varázsa. A tekintélyesebb polgárok ugyancsak huzakodtak tőle, úgyannyira, hogy a városi tanács utóbb 200 magyar forint büntetést szabott arra, a ki — megválasztván — nem fogadta el a hivatalt. És sokan a váltásdíjat is

KEZDŐDIK A FUTAM.

szívesen lefizették, csak hogy meneküljenek a kényes állástól. 1686-tól kezdve pedig már a díj lefizetésével sem lehetett alóla kibujni.

Kiss Mihály uramnak csodálatosképen nem a háborúk viharai okozták a veszedelmét. «Keresd az asszonyt!»

A főbíró 1698 szeptember 19-én este vacsorára volt hívva Szűcs András jómódu polgár ismerőséhez. A vendégek közt ott volt György Istvánnak Erzsébet nevű felnőtt leánya is, ki-ről a városban pajkos mendemondák keringtek. Szemrevaló leányzó volt és úgylátszó, tudatával is birt esinos voltak, mert mint a tanúk megjegyzik, nagyon tudta magát kelletni.

A javakorában levő déleze főbíró sem volt fából faragva, az ereiben sém savó kóválygott. Bizony reagált ő az Erzsébet meleg pillantásaira. Ki tudja, a másodvirágzás sugárzó, perzselő nyara költözött-e hirtelenül lelkébe, mely sokszor szilajabban, féltelenebbül és követelőben lép fel, mint az eszményi világban tétovázó, álmódzó ifjúkori szerelem. Vagy talán a vér pillanatnyi fellángolása volt az, melyet a Bodó és Babonyibércz hegyek bőven csorduló tüzes bora is segített élénkebb bizsergésbe hozni. Kondai Kiss Mihály uram egész este a szép «Eörsik»-kel foglalkozott. S hazafelé induláskor valamit sügött a leány gyöngyragyó fülébe. Enyhe, szép ősi este volt. — A Szinva-patak-

SIXTUS, A SZENT ISTVÁN-DÍJ NYERTESE.

nak az a szakasza, mely a mai új, év. templommal szemben fekszik, azon időben még nem volt beton védhálóval ellátva, hanem évszázados sűrű fűszel szegélyezve. Ezen a tájon volt a Szepessyek halastava, oldalt a Szinva mellékén. A mai Luther-híd helyén, az Óváry-teleken állott a már régen elpusztult Óváry-malom, melyet az 1691-iki nagy árvíz után építettek újra. E malom hídján vezetett volna keresztül a Kiss Mihály uram és több vendégtársának, köztük György Erzsébetnek is az útja, a mint a Szűcs András vendéglátó házáat este nyolcz óra után elhagyták.

A útbaeső színvartai fűzes itt-ott iszalag, komló és bodzafa-bozóttal nagyon leigéz képet nyújtott a tiszta szeptemberi estén. A teli hold sugarai átszűrődtek a lombok között, melyek a Bükkről jövő meleg szellőben himbálóz-tak. Az alacsony bokrok közül itt-ott kivillantak a patak ezüstös habjai és lágy melódiákat zsongtak. Az egész környéken szerteáradt a hangulat. Mintha az Isten is szerelmeseik találkozájának szánta volna ezt a gyönyörű estét és ezt a tekervényes fűzest, a hol igazán nagyon könnyen el lehetett tévedni...

Másnap délelőtt furcsa hír kapott szárnyra

A NYERŐK.

A BUDAPESTI NYÁRI LÓVERSENYEKRŐL. — Balogh Rudolf felvétele.

Miskolcz városában. A hírt maga Szűcs András uram, a vendéglátó házigazda kolportálta. Mellette tanúskodott a sógora, Hevesi István, továbbá Szombati András és Deáki Zsigmond fiatal nemes személyek. Kondai Kiss Mihály uramra és György Erzsébetre vonatkozólag kompromittáló dolgokkal álltak a törvény elé.

A nevezettek ugyanis jöveleve meghúzódtak Ivócs Istvánné kertjének végénél. — Később szantszándékkal észre is vétették magukat, mire Erzsébet így szólt a bíróhoz: — Édes uram távozzunk, mert itt vannak az emberek.

Kondai Kiss Mihály pedig latin nyelven szólt az indiszkrét férfiakhoz:

— Eat, eat, eat! (Menjetek, menjetek!)

Azzal vállára kapta mentéjét és ő is elvonult az éjben. —

A dolog végzetesen ütött ki.

A városi ítélőszék négy nap mulva összeült. A meghitelt tanúk vallomása alapján Váczy András szolgabíró, Sárkány István és Forray János esküdtek, Török István, az új főbíró, mint felperes, Borhy Ádám felperesi ügyvéd és Miskolczy István, mint a vádlott főbíró ügyvédje jelenlétében Kondai Kiss Mihály az akkor rendkívül súlyosan bíralt házasságtörés bűntettében mondatott ki vétkesnek.

Az ítélet latinnyelvű szövegezésében hivatkozás történt Miskolcz városának Zsigmond és

II. Lajos királyoktól nyert pallosjogára s a Tripartitum több idevágó decretumára, melyek szem előtt tartásával a vádlott a maga példájára és mások elrettentésül hóhér keze által véghez viendő fejevétre ítéltetett.

A megyei törvényszék október 4-én tárgyalta az ügyet id. Szathmáry József, Muraközy Márton, Aszalay András és Hosszúfalussy János táblabírák személyében. Az ítélet itt is keresztül ment teljes zordonságában, hasztalan volt Miskolczy István prókátor uram életmentő buzgalma.

A lefejezés szomorú aktusa október 4-én mindjárt végre is hajtott, nyilvánosan a város piacszán.

A hullát az avasi vagy a tetemvári református temető árkában földelhették el.

A pallos általi kivégzést nemes voltának köszönhetette Kondai Kiss. A polgári származású bűnösnek régi jogszokás szerint kerékbetörés vagy akasztófa járt. S az ezekre vonatkozó eljárás a Tetemvár háta mögötti Akasztóbéren, még régebben pedig az Avastető keleti végén, a Hóhérbástyan szokott volt lefolyni.

Az a nehéz, kétélű pallos, mely a főbíró-t örökre elaltatta, jelenleg a miskolczy múzeumban van elhelyezve, mint a «régí jó idők» emléke. Sötét aczéllát évszázadokon keresztül sok olyan ember vére festette pirosra, kik a mai józanabb elbírálás szerint legfelebb

AZ ÖT FORINTOS TRIBÜN.

sejteti velünk, hogy a leányt menekülni engedték.

Hogy mi volt a Kiss Mihály tulajdonképeni bűne, az előttünk rejtély. Állására bizonyára nem vágyakoztak, mert az, mint már fentebb is érintettem, életveszélyes tiszt volt. Akkor még a javadalmazása nem volt valami bőséges; 60 magyar forint, 12 miskolczy szapú búza és két pár csizma volt a főbíró esztendei fizetése. 1690-től kezdve pedig még ezt a fizetést is le szállították.

Kondai Kiss Mihály állítólag túlságos szigorú, sőt kegyetlen ember volt. Ezért akartak rajta boszút állani vagy tőle megszabadulni. Nem lehetetlen, hogy ez volt az ok, — de hiszen a meggyűlölött főbíró a legközelebbi Szent-György-napkor az új bíróválasztáson le lehetett tenni hivatalából.

Az sines kizárva, hogy a felesége keze-re pályázott valaki.

E szigorú igazságszolgáltatás dacára egymást érte azon időben is a sok pajzán szerelmi «bűneset», — pláne midőn a XVIII. század első felétől kezdve állandó katonaság ütött tábort a város falai közt.

Helyi törvényeink aztán nem is sokáig — eseményünk után alig pár évig rendelkeztek

A HARMINCZ KRAJCZÁROS HELY, MIÓTA NEM LEHET JÁTSZANI.

rendőri kihágásért való elmarasztalást érdemeltek volna. A kik a letűnt korban igazi nagy bűnöket követtek el, legtöbbször háborítatlanul maradtak az éji homályban. Szent igazság volt mindig lord Byronnak az a pesszimiztikus mondása, hogy: «Csak a bűn, a mely napfényre jut.»

Tompa Mihály a fentebb idézett szép költeményét a következő versszakkal fejezi be:

«Elfut a tett híre s a népség fellázad,
Halálát kívánja város bírájának.
— A fagyos menyasszony hamar eljött érte:
Rabasszony vérével összefolyt a vére.»

A történetünk hősnőjéről említett ezen állítás okmányilag nincs igazolva. Kondai Kiss Mihálylyal egyidejűleg György Erzsébet nem került ítélezés alá. A leányzó számára ez alkalommal — bizonyos körülményre való tekintettel — egy jóval távolabbi terminust tűztek ki. Később pedig sehol nincs róla említés a jegyzőkönyvekben.

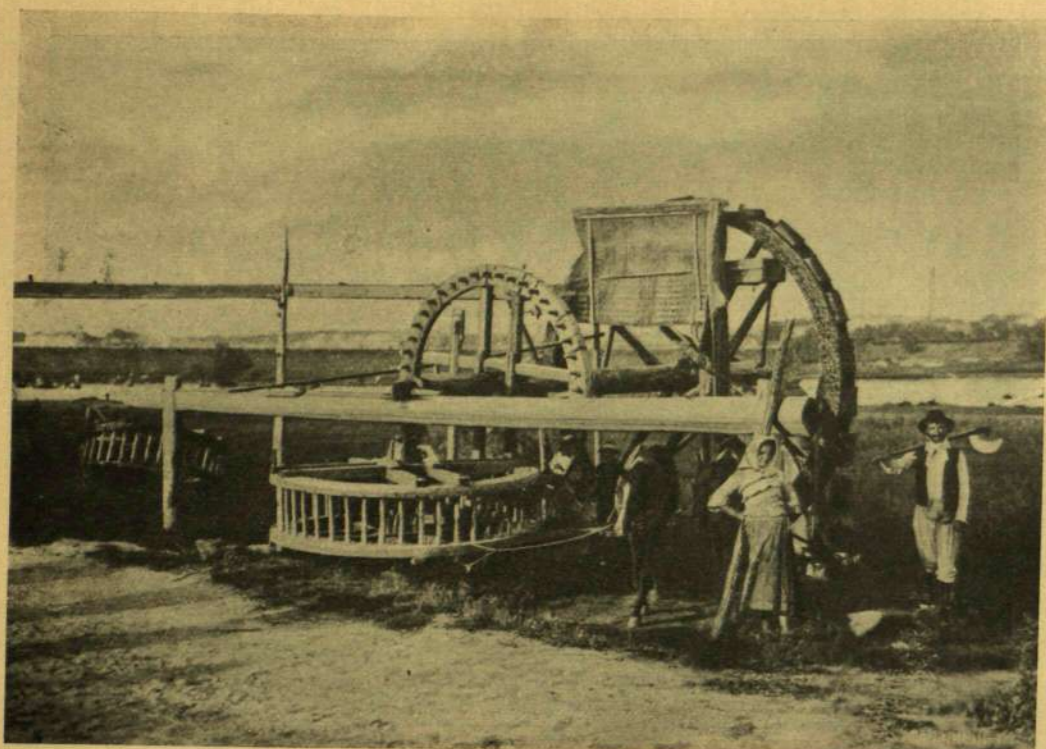
A tanúk vallomásaiból nagyon valószínűnek látszik, hogy Kondai Kiss Mihály eselszövés áldozata lett. El akarták tenni láb alól. Ezért hozták össze a nevezett szeptemberi estén a kaczer leánnyal, ki mint egy újabkori Delilah, könnyen a hálójába kerítette az erős bortól különben is jökedvre hangolt férfit. Az előre lesbe állított tanuk aztán készségesen vallottak.

Az a körülmény, hogy Erzsébet felett sem akkor, sem később nem hoztak ítéletet, azt

TIPPELŐK A HÁROM KORONÁS HELYEN.

A BUDAPESTI NYÁRI LÓVERSENYEKRŐL. — Balogh Rudolf felvétele.

BOLGÁROK ÖNTŐZŐ KÚTJA A FŐVÁROS KÖRNYÉKÉN.

ilyen brutálisan a szerelmi ügyekben. A XVIII. században és a XIX. század első felében már legfeljebb ötven korbácsütés sújtja a hasonló bűnben találtakat. Ez is természetesen csak a nemesekre vonatkozott. De az a szembeszökő igazságtalanság, hogy míg azelőtt mindkét vétköző fél büntetett, addig a XVIII. századtól kezdve csak a nő lakol — a férfi szóba sem kerül.

Miskolczy Simon János.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Peterdi Andor versei. Peterdi Andor nem egészen új ember a versírás mezéjén, már néhány évvel ezelőtt is láttuk egy kötet versét, azóta is gyakrabban láttuk nevét egyik-másik lapban. Főlépése s eddigi munkássága nem támasztott valami nagy zajt, nem bírta nevet szélesebb körökben ismerté tenni. S attól tartunk, nem sokkal lesz külön a sorsa új verseskönyvének sem, mely az «Országos Irodalmi és Közművelődési Szövetség» támogatásával jelent meg. Mert erős, a maga szemével néző s a maga lábán álló egyéniséget nem árul el ez a kötet sem. Két fő témája van: a szociális eszmék és a szerelmek. Ő is beáll abba az áramlatba, amely — divatból vagy igazi meggyőződésből? — a szocialista eszmék felé sorsolja fiatal költőink jelentékeny részét; ő is a nyomor, a dolgozó szegény ember keserves sorsát, a gazdagok által való elnyomatását éneklé, a nélkül azonban, hogy olyat tudna mondani, ami akár újonságával, akár a benne nyilvánuló erővel ki tudna válni az efféle versek mind jobban szaporodó tömegéből. Nem a felindulás, a szenvedély heve szól verseiből, hanem a szocialista újságírók visszhangja, nem a belső művészi erő alakította formába gondolatait, hanem a szóokló retorika. Nekünk pedig, ha verset olvasunk, másodrendű kérdés, szocializmus van-e benne, vagy más, fődolog, hogy költőileg legyen megcsinálva; a mint előbbjük a rímek mögött a költőt mímelő rhetor, ott van mindjárt a nyomában az unalom. Peterdi Andornak szerelmi verseiben is, bár ezekben jóval több a melegség, gyakran elnyomja a művészi hatást a retorika, ómos-nehézkes teszi az érzés röptét a nyelv színtelen szegénysége. A kötet harmadik része vegyes tárgyú és tartalmaz versekből áll, melyek színben és fajsúlyban egyformák a többiekkel.

A magyar nőmozgalom régi dokumentumai. A magyar feministák, bár radikális hevükben szeretik a multtal való teljes szakítást hirdetni, néha mégis szükségesnek látják mozgalmukat valamiképp hozzá kapcsolni analógiába hozható multbeli mozgalmakkal, hogy védekezzenek az ellen a vád ellen, mintha a feminizmus külföldről hoznák erőteltetve áptlantált valami volna, a minnek a magyar fejlődésben semmi gyökere nincs. Ezzel a tendenciával jelent meg egy kis füzet, a mely három a nők társadalmi és politikai helyzetét tárgyaló, XVIII. századbeli iratok közül. Az egyik egy Bárány Péter által szerkesztett kérvény-féle, melyet magyar asszonyok adtak be az országgyűléshez 1790-ben s a melyben azt kéri, hogy legalább jelen lehessenek az országgyűlés tanácskozásain; a másik kettő Palóczy Horváth Ádám ugyanazon évben névtelenül megjelent műve, melyekben a jeles

író az öt jellemző elmés, tréfásan komoly hangon fogja pártját az asszonyok követeléseinek. Az asszonyok — mint mindig — ekkor is győztek, a kívánt engedélyt megkapták, bár — ha jól tudjuk — valami nagyon nem éltek vele soha. Mindenesetre érdekes dolog a magyar országgyűlésnek ez az állásfoglalása akkor, a mikor a francia forradalom konventje elűzte a nőket a tárgyaló teremből s megtiltotta nekik a nyilvános gyűlésekben való részvételét.

Erdély irányadó lapja. Musnai Őrmössy Lajos e cím alatt vasos munkát adott ki, a mely az erdélyi társadalom egykori vezető hírlapjának, az «Erdélyi Híradó»-nak tartalmát ismerteti az 1830-as és 40-es években. A munka nagy szorgalommal van összeállítva, írója gondosan végigforgatta a nevezett hírlap évfolyamait s kijegyezte belőlük minden fontosabb vagy érdekesebb közleménynek tartalmát. A nagy kötet tulajdonképpen ilyen kivonatokból áll, tehát csak nyers anyagot ad, melyet az olvasónak kell magában feldolgozni s kritikailag elrendezni. Mivel annak idején az «Erdélyi Híradó» kifejezte az akkori multbeli erdélyi magyarság közvéleményét s ezikkiről közt a közéletnek számos vezére volt, ez az anyag nagyon érdekes a mult századbeli Erdélyi kortörténetének ismeretére. Hiánya azonban a kötetnek, hogy első fejezete, a mely Erdély egykori hírlap-irodalmának ismertetését igéri, fölötte sovány, pedig hálás dolog lett volna képet adni arról, hogy milyen törekvések kerestek érvényesülést az akkori sajtóban.

Jóslat. Király Gizzy regényét adott ki e címen, mely fölöttébb kegyetlen hajlamokról tanuskodik. Két szereplőjét, egy hiteltelentl eszményi jellemű leányt s a nála semmivel sem alább való ifjút oly könyörtelenül megszenvedteté — semmiért, hogy ez egy gyöngéd szívű irónőtől már szinte sok is. A leány, persze, nemcsak végtelenül szerencsétlen, de végtelenül szép is, a legény hasonlóképpen, de az utóbbinak van egy igen nagy hibája: édesanyja vallási fogadalomból papnak szánta már születésekor s ő kénytelen lemondani szerelméről. Mint afféle jónévelt regényhős, ebbe a lemondásába bele is hal s ez a szomorú vég a leány lakásán éri, a hol megtudja, hogy szerelme tárgya időközben nagy-nevű festőnő lett s szerelmében megtört szive ellenére egy orosz herceg menyasszonya. Látnivaló, hogy a regény meséje banalitás dolgában olyan magaslatot ér el, hogy az ember szinte röstelli leírni s csöppet sem kevésbé banális az előadás: egy igaz, természetes szó nem sok, de annyi sem esik a szereplők ajkáról, egy egynébb, érdekesebb megjegyzés nem telik az irónőtől az egész hosszú regényen végig. A humorral is próbálkozik egy bohém-társaság rajzában, a mely félreismerhetetlenül bizonyítja, hogy az irónó sohasem látott bohém-társaságot. Mi az irodalmi mult művészetét rajzolt életet követelünk, — ez a regény azonban csak papiros.

Új könyvek.

Versék. Irta Peterdi Andor. Budapest, 1907. A magyar nőmozgalom régi dokumentumai. Budapest «Az Igazság» könyvtára; szerkeszté és kiadja Patay Sándor; ára 80 fillér. Kapható a feministák egyesületében. (Budapest, Andrássy-út 83. szám).

Erdély irányadó lapja (az 1830—40-es években). Irta Musnai Őrmössy Lajos. Kolozsvár, két kötet; ára 8 korona.

Jóslat. Regény, írta Király Gizzy. Budapest, ifj. Nagel Ottó könyvkereskedése; ára 3 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napokban: **BODNÁR ZSIGMOND** egyetemi magántanár, a Petőfi-társaság tagja az Ó-Buda melletti Csillag-hegyen 68 éves korában. Tudományos életünk jellemző alakjai közé tartozott; az erkölcsi világra vonatkozó saját filozófiai elméletének bebizonyításáért fanatikus meggyőződéssel és lelkesedéssel küzdött, e célból a nagyobb munkák, rőpiratok, cikkek, vitairatok egész halmazát adta ki. Az egyetem filozófiai fakultásán, a melynek legrégebbi magántanára volt, szintén elméleti érdekében igyekezett az ifjúságra hatni. A sokat küzdött tudós halála széles körben keltett részvétet. — **ZAV ADOLF** miniszteri tanácsos, volt országgyűlési képviselő Nagyszébenben, 57 éves korában. Mint képviselő több erdélyi szász kerületet képviselt, a kilencvenes évek eleje óta pedig a kereskedelmi miniszteriumban miniszteri tanácsos s a közlekedési tanfolyamok igazgatója volt. — **SZATHMÁRI BÉLA** nyug. miniszteri tanácsos, a Lipót-rend lovaskeresztese 66 éves korában Budapesten. — **TORNYES JÓZSEF**, nyug. só főtitk. 48/49-iki nemzetőr tiszt, a ki börtönt is szenvedett hazafiságáért, 89 éves korában Budapesten. — **MOLNÁR ALBERT** polgáriskolai tanár, törvényhatósági bizottsági tag 50 éves korában Beszterczen. — **SCULTÉNY ISTVÁN**, Baja város nyug. árvászéki ülnöke 65 éves korában Baján. — **Id. TÓTH VINCE**, volt 1848-as nemzetőr, a vásárpénztár alkalmazottja 80 éves korában Budapesten. — **Osváth Ferenc** tanítóképzőintézet tanár 9 hónapos Géza nevű kis fia Nagykovácsán. — **Békássy Géza**, Szathmárnémeti város törvényhatósági tagja, árvászéki ülnök, Szathmárt. Az elhunyt ülnök közel negyven évig állott szolgálatában. — **KRAEMER JÁNOS** címzetes kanonok, esperes, versegi plébános, 76 éves korában Budapesten. — **UJLAKI JÓZSEF**, debreczeni városi és katonai szállító 67 éves korában Debreczenben. — **Dukai TAKÁTS GYULA** kereskedő, székesfehérvári bizottsági tag, a VI-ik kerület városbírája Budapesten. — **LUKÁCS GÉZA** csalánosi földbirtokos, megyebizottsági tag 56 éves korában Nagyváradon. — **LATINÁK REZSŐ**, volt 48-as nemzetőr-kapitány 86 éves korában Poloszkán. Az elhunyt a szabadságharcban a murányi várnál vitézül harcolt. — **SATTLER LAJOS** kárpitos 64 éves korában Budapesten. — **MOLNÁR EMIL**, a «Székely Ujság» felelős szerkesztője Kézdivásárhelyen. — **WALTHER DEZSŐ** m. államvasuti mérnök 37 éves korában Budapesten. — **GRÓF ADOLF** Pestvármegye bizottsági tagja, 77 éves korában. — **GRESCHIK REZSŐ** plébános 50 éves korában Szepesfőváralján. — **WIELAND ARTUR** államvasuti főellenőr 54 éves korában Lőcsén. — **Szabó BALÁZS** református rektor 59 éves korában Gödöllőn. — **BOLLMANN JÁNOS** nyug. magyar királyi gazdasági tanítészeti főkértész 79 éves korában Kassán. — **ANTALÓCSY APÁD** 48 éves korában Newyorkban. Előkelő fejérmegyei családból származott, ezelőtt 18 évvel vándorolt ki Amerikába és ott egyik legnépszerűbb tagja volt a newyorki magyarságnak. — **Rétalapi MIHÁLYI ISTVÁN** 32 éves korában Kocs közepében. — **Kuszár JÓZSEF** főreáliskolai tanár 54 éves korában Budapesten.

ZECHMEISTER VIKTOR szül. Grész Paula 62 éves korában Csáktornyan. — **Szőkefalvi-SZENTMIKLÓS JENŐ** szül. Weber Teréz 64 éves korában Gyulafehérváron. — **Beneschauer SIDEL** ÁGOSTONNÉ szül. nyáradi Hartl Lujza 60 éves korában Hatvanban. — **OLASZ LUSZKA** Gabriella, okleveles tanítónő, 70 éves korában Szalántán. — **Özv. VISSY JÓZSEFNÉ**, szül. bajsai Vojnits Vilma 48 éves korában Budapesten. — **SÍROS IONÁCZNÉ**, szül. Wagner Rozál, zombori birapíró felesége 57 éves korában Budapesten. — **WALLSHAUSEN GYULÁNÉ** dr.-né, szül. Csihás Flóra 20 éves korában Tusnádfőúton. — **MARGULICS MIKSNÉ**, szül. Bernstein Emma, jétékonyságáról ismert budapesti hölgy, Karlsbadban.

Szerkesztői üzenetek.

Szétfoszlott álmok. Édes anyám. A meteor stb. (Kecskemét). Nálunk levő versei közül egy sem íti meg azt a mértéket, melyből semmi szín alatt sem engedhetünk. Valamennyi temperamentumos, fiatalos dolog, de egyik sem érett még. Semmi értelme nem volna, hogy középszerű dolgait vigyük a nyilvánosság elé, mikor bizva bíznak benne, hogy egészen jókat is fogunk kapni. **Szerelmem.** (Homályos, kicsiny, sejtelmes szoba stb). Roppant ritmusú, csetlő-bodlú, rendetlen a formája; ha már vers, valami ritmusnak kell lennie, valamiben különböznie kell a prózától, ugy-e bár? Különben is a versben van ugyan egy-két frissebb szín, de motivumai elcsépelettek s igazi erő nincs benne. Prózaí kislétről sem mondhatunk sokkal jobb véleményét; ez sem nekünk való.

Lakodalmas házál. Mit is keresnek én. Sajnos, a kívánt fejlődést még nem érte el, a versek gyöngösek. A két lírai vers semmitmondó, nem fakaszt érdeket. A két katonavers pedig nem egyéb, mint köthetetlen politizálás.

Brassó, P. K. Olyan vállalatot, a melyent kérdez, nem ismerünk.

Pusztáról Szent tüz. Az előbbiben dereng egy pár érdekes gondolat, a melyekből lehetne poétai mű, ha nem volnának olyan tompán kongó, hajlékonyság nélküli, merov nyelven írva. A másik alig több egyes szónoklásnál.

Képek egy szép asszony életéből. A témájában sincs újság, nagyon keresetten is van írva. Ki beszél manapság úgy, mint e novella bárónéja: «Az én időtöltésemről, ime, minden nehézség nélkül be lehet számolni, de vajjon az én hűséges lovagom hol, merre, kinek a társaságában andalgott a lefolyt órák alatt?» A novellának az élet nyelvével kell írva lennie; ez pedig csak a rossz regények nyelve.

A Dunaparton. Ez a multkorinál is gyöngébb; nagyon gyámoltalan nyelven van írva, pedig az efféle hangulatképek épen a művészi nyelv ad hatást és értéket.

Eljegyzési - Lakodalmi - Damast - Eolienne - **Selyem** és «Henneberg-selyem» 60 kr.-tól feljebb, hermentes és vámmentesen. Minta postafordultával. Mgrendelések bármely nyelven intézendők: 1909

an Seidenfabrik. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmú
Salvatorforrás
kítinó sikerrel használják vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényénél, az cukorbetegségnél, az emésztési és létező szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá!
Budapesten, főraktár Edeksuty L. urnál.

Az ásványvizek királya a Borszéki gyógy-borvíz
A borszéki borvíz a létező- és emésztő-szervek hurutos bántalmánál, angorkórjánál, a vese és a hólyag hurutos megbetegedéseinél párszál gyógyítórész. Nagy szénsav-tartalmánál fogva kedvezően befolyásolja az étvágyat és emésztést. Mint hűsítő és itató ital a legelőbb minden vizek között. Járványok idején jó ivóvíz.
Saját főraktár: 12287
WAHLKAMPF és GÖRÖG cégénel
Budapest, V. ker. Nádor-utca 17. szám.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.
Téli és nyári gyógyhely. — Természetes forró-melek kénos források, iszapfürdők, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyvizeszodák. — Olcsó és gondos pensió. — Csusz, köszvény, ideg-bőrbajok, lakás, állatás felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.

Míg eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, viitusarató), a sápkór, a női aratót élektelenítő pattanások s a női nemű szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban 12137
a PARÁDI ARSEN vízben vastartalommal (Rougego Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőbb orvosi tekintélyeink felkarolták s a fogyasztók egész serege dicséreti határait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletet örvend.
Fgy postafutár (7 palack) parádi arsen vastartalommal, gyógyítást Magyarországon összes postahálózatunkra 6 forras. 80 fillértől kevesebbért nem szállít a
Főraktár: **EDESKUTY L.** cs. és kir. udv. szállító, BUDAPESTEN. 12394
Kapható minden gyógyszertárban és megbísható fűszerkereskedésben.

SAKKJÁTÉK.
2552. sz. feladvány. Schuster Zsigmondtól, Budapesten.
sörér.
világos.
Világos indul és a második lépésre mattot ad.

Mi a legjobban bevált és legelőbb szak-tekintélyektől, valamint a bel- és külföldi ezernyi gyakorló orvosától ajánlott, táplálék, egészséges és gyomorhűbeteg gyermekek és felnőttek számára, mely nagy tápértékkel bír, előmozdítja az izom-és emésztéjelődést, szabályozza az esemést és olcsó a használatban. «A csecsemő» című tudományos füzetke ingyen kapható az árusítóhelyeken vagy pedig **Kufeké** R. cégénel Wien, I. 12388

Vesszőparipalilliomtejszappan
Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen E.m. a naponta beérkező elismert levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leg- hatásosabb szappan marad az összes gyógyászati panak között, azelőtt ellen, valamint gyöngy, puha bőr és rózsás szerep elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillért kapható minden gyógyszertárban és drogeriában, állatszer- és fodrászüzletben. 12142

RÉTHY BÉLA GYÓGYSZERÉSZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ARA 60 fillér.

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
természetes égvényes SAVANYÚ VÍZ.

A FÜRDŐ EGÉSZ ÉVEN ÁT NYITVA VAN!
Báró KOZMITZA, ezelőtt MATTONI-féle „Erzsébet-Sósfürdő” téli és nyári gyógyhely.
Budapest—Kelenföld, villamos vasút közelében. Telefo 40—84.
A gyógyhely forrásai ajánlhatók: a belek bántalmánál, alhasi és által, vérbőség-nél, májbajknál, aranyórnél, túlságos elhízás-nál, köszvényél és női bajknál.
Központi gőzfűtés, villamvilágítás, pensió rendszer. A téli idegy alatt (sept. 1-től) árkedvezmény. Bővebb felvilágosítást szolgál és prospektust küld a fürdőigazgatóság.
Báró KOZMITZA budai KIRÁLY-KESERÜVÍZE első-rangu haszajtó. 12394
TELI-NYARI GYÓGYHELY!

KÉPTALÁNY.
A 31-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Jelen tárgyan függ a jelen szeme.
Felelős szerkesztő: **HOITSY PÁL.**
Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vásároljon svájci selymet!
Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat fekete, vagy fehér színben 1.15 koronától 18 koronáig méterenként. Különleges-ség: Selymekelméi társasági, menyasszonyi, bálai és utcai toilettre, valamint blúzokra és bélsere stb. — Mi csak jótá-lással készített selymszövetet adunk el direkt magán-felelnek vám- és portmentesen a lakásba szállítva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.)
Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító. 12022

HA FÁJ A FEJE,
ne töltözzék, hanem használjon azonnal
Beretvas-féle MIGRAIN-Pasztillát
Minden győgy-szer-tár-ban és drogeriában kapható.
mely 5 percz alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet, felhatalmi minőségű ismeret. Hatásá bámulatos, még a leghevesebb fejfájásnál is. 12290
Főraktár: **Beretvas Tamás Kispest, Rákóczi-utca 6.**
Ingyen postai szállítást 3 doboz rendelésnél. 999

Rheuma, csúz, köszvény,
hűlés, csont és ideges főtájás ellen legelőbb az erősített
Capsin paprika-kenőcs.
A fővárosi kórházakban és több orvos által e bajban sikerrel adatik. Ezekre menő hálaíratok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatás van, ezen hálaíratok némam eredetiben megtekinthetők. Kís. tégely egy kor. nagy 2 kor. Az ár és 35 fillér postaköltség után bekládás v. utánvételt mellett egyedül küldi a készítő **SENTEHE LAJOS** gyógyszerár tulajdonosa, Budapest, Damjanich-utca 2/c. Vigyázzni kell, hogy csakis Sentehe-féle Capsint (paprika kenőcs) kérjen. 12094

„AGRÁRIA”
kukoriczaszárítógép.
Ásványi szabadalom.
Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárás-ról készséggel nyújtunk. 12176
Levelezim:
AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.

Párisi világkiállítás «Grand Prix» 1900
Kwizda-féle Restitutions-fluid
cs. és kir. szabadalmazott moxívus lovak számára.
Egy üveg ára 2 K 80 fill.
40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utófértésű, inak merve-ségével, stb. az időmúrási kiváló munkára képes árjgy zekét ingyen és bérmentve. — Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut. 20.

KALOGÉN BRÁZAY SÓSBORSZESZ FOGKRÉM

LEGJOBB SZER A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

12110

Tüzijáték

lampion papírfüzérek, kivilágítási eszközök, lég-gömbök, féklák, bengálók és zászlok kaphatók
Emmerling Adolf
 12309 tüzijáték, lampion-gyárosság,
 Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 26.
 Képes árjegyzék bérmentve küldetik.

A női szépség
 nem annyira az arcvonások szépségétől, hanem sokkal inkább a test harmonikus arányaitól van föltételezve. Hogy asszonyok és leányok jól kifejezett, gömbölyded idomokra továbbá telt és egyenes, mindenféle csontbárátként ment vállakra tegyenek szert, úgy néhány bétég a J. Raté-féle Pítilus orientalis (keleti lapdacsokat) kell használniok. Ezen lapdacsok sem a gyomorra, sem általában az egészségre nem ártalmasak, hanem inkább a szervezet megerősödését módjáták elő, a mint azt számos előismerő level és orvosi nyilatkozat is tanúsítja. 12292
 Az utasítással ellátott dobozt megrendelésre 6 K 43 f. előzetes beküldése vagy 6 K 73 f. utánvételezése ellenében díjmentesen szállítja **Török J.** gyógyszer. Budapest, Király-utca 12.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
 Egyrienskus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengékedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer.
 Kitűnő íz. 5000-nél több orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
 Vásárolható a gyógyszerárakban fülliteres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Az összes fővárosi és vidéki elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-, kereskedelmi és magán iskolákban használatban levő

tankönyvek és segédkönyvek

a legújabb kiadásokban kaphatók

Magyarország legrégibb és legnagyobb tankönyvkereskedésében:

LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
 Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.

Postai megrendelések a beérkezés napján elintéztetnek.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent

ARIOSTO

ÖRJÖNGŐ LORÁNTJA

Az eposz legértékesebb részei.

Fordította, Ariostoról szóló tanulmányával bevezette és jegyzetekkel ellátta

Radó Antal.

Ára félbörkötésben K 10.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

HELLER-féle angol táska.

Barna finom tehénbőrrel erős kerettel, kulcsal zárható sárgaréz zár és áthajlókkel (patent), fogó, erős belés és egy oldalzseb.

Hossza	40	45	50	55	60	65	70 cm.
Ár K	27.-	31.-	35.-	39.-	42.-	46.-	53.-

világos tehénbőrrel 40-55 cm.-ig 2.- K, 60-70 cm.-ig 3.- K drágább. 12218

HELLER-féle ruha-börönd.

Barna vitorlavászonnal borítva, disznóbőrrel beszegve, finom két zár, bőrfogó, belül egy betét, erős belés és a fölébe egy táská.

Hossza	60	65	70 cm.
Ár K	25.-	27.50	29.50

Nagy választék utiböröndök, toalettkák, necessairek és finom bőrújszák. Budapest, Károly-kört 3. szám.
HELLER MÓR utóda böröndös Budapest, Károly-kört 3. szám. Képes árjegyzék bérmentve.

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
 IV., Egyetem-utca 4. szám (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrassy-út 21. sz.
 = kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: =

<p>Dr. Márki Sándor munkái</p> <p>I. FERENC JÓZSEF Magyarország királya. Számos, a szöveg közé nyomott képpel, és képmellékletekkel. Diszkötésben 20 korona</p> <p>□ □ □</p> <p>ERZSÉBET Magyarország királynéja. Számos, a szöveg közé nyomott képpel, és képmellékletekkel. Diszkötésben 10 korona</p> <p>TALPRA MAGYAR!... 1848-iki szabadságharcunk rövid története. A serdültebb ifjúságnak elbeszéli GRACZA GYÖRGY. Számos szöveggéppel és műmelléklettel. Diszkötésben 7 kor. 20 f.</p>	<p>Wilde Oszkár munkái</p> <p>DORIAN GRAY ARCZKÉPE. Regény. Fordította Schöpflin Aladár. Második ezer. 4 korona</p> <p>HÁROM MESE. Fordította Hevesi Sándor. (Magyar Könyvtár 444.sz.) 30 fillér</p> <p>LADY WINDERMERE LEGYEZŐJE. Fordította Moly Tamás. (Magyar Könyvtár 323. sz.) 30 fillér</p> <p>SALOME. Színmű. Fordította és bevezetéssel ellátta Szini Gyula. (Magyar Könyvtár 479. sz.) 30 fillér</p> <p>BUNBURY. Köznapi komédia 3 felvonásban. Komoly emberek számára. (Magyar Könyvtár 488-489. sz.) 60 fillér</p> <p>Sajtó alatt vannak:</p> <p>DE PROFUNDIS. Fordította Mikes Lajos.</p> <p>AZ ESZMÉNYI FÉRJ. Fordította Mihály József.</p>	<p>Molnár Ferenc munkái</p> <p>AZ ÖRDÖG. Vigjáték három felvonásban. Negyedik kiadás. Amateur kiadás. 2 kor. 50 fillér</p> <p>□ □ □</p> <p>A PÁL-UTCAI FIÚK. Regény kis diákok számára Diszkötésben 6 korona</p> <p>□ □ □</p> <p>RABOK. Regény. Ára 4 korona</p> <p>VITORLÁKKAL A FÖLD KÖRÜL. Utirajzok. Az ifjúság számára írta JENOVAJ JENŐ. Számos szöveggéppel és nyolc műmelléklettel Diszkötésben 6 korona</p>
--	---	--

Minden újságolvasónak nélkülözhetetlen!

Idegen Szavak Szótára.

Együttal a nálunk használatos idegennyelvű szólásfordulók és szállóigék magyarzata.

Szerkesztette **RADÓ ANTAL.**

Második javított kiadás.

Ára csinos kötésben K 4.-

Kérje mindenki

a két legjobban elterjedt gyűjteményes vállalat, a

Magyar Könyvtár
 (Szerkeszti Radó Antal) és

Olcsó Könyvtár
 (Szerkeszti Gyulai Pál)

teljesjegyzékét, melyből a legkiválóbb és legolcsóbb olvasmányokat válogathatják ki. E jegyzéket minden könyvtáros ingyen adja; szívesen megküldi ingyen és bérmentve a kiadó-cég is.

Pekár Gyula
Ferrara-Ravenna-Firenze.
 Korképek.
 14 melléklettel és szövegbe nyomott 86 képpel.
 Ára diszkötésben 8 korona.

Dr. Darvai Móricz
Benvenuto Cellini.
 17 szöveggéppel és 18 műmelléklettel.
 Ára diszkötésben 8 korona.

Malonyay Dezső
Munkácsy Mihály.
 131 szöveggéppel és 21 műmelléklettel.
 Két kötet.
 Ára a két diszkötésű kötetnek 16 korona.

Magyar Könyvtár
 Szerkeszti **RADÓ ANTAL.**
 Elsőrangú hazai és külföldi írók regényei, elbeszélések, versek, színművek, ismeretterjesztő művek sorozata.

Minden füzet külön is kapható.	1-492. szám.	Egy-egy szám ára 30 fillér.
--------------------------------	--------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:

482. Prém József. Munkácsy Mihály.
 483. Michel Provins. Jelenetek. Ford. Gábor Andor.
 484. Lukianos. A görög sport. Ford. Jakabinyi Péter.
 485. Szini Gyula. Trilbi és egyéb történetek.
 486. Katona Lajos. Középkori Legendák és Páldák.
 487. Guy de Maupassant. Az ékszeres. Ford. Tóth B.
 488-489. Wilde Oszkár. Bunbury (The importance of being Earnest.) Köznapi komédia három felvonásban. Fordította Mikes Lajos.
 490. Turgenyev Iván. Pjetuskov. Ford. Ambrozovics Dezső.
 491. Marcus Tullius Cicero beszéde. Fordította Szidarovszky János.
 492. Somossi István. A bélyeggyűjtés kézikönyve.

Olcsó Könyvtár
 Szerkeszti **GYULAI PÁL**
 Hazai és külföldi írók regényei és elbeszélései; versek, színművek és ismeretterjesztő művek.

Minden füzet külön is kapható.	1-1473. szám.	Egy-egy szám ára 20 fillér.
--------------------------------	---------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:

1446-1449. Machiavelli Miklós. A fejedelmek. Olaszból fordította Orbán Dezső.
 1450. A magyar szabadságharc német dalnoka. Szemelvények Hartmann Móricz költeményeiből. Fordította Kozma Andor.
 1451. Gyulai Pál. Emlékezés Deák Ferenczre.
 1452-1453. Istváni Pál. Volter és Grizeldis. Bevezette és magyarra fordította Gyulai Pál.
 1454-1456. Ihering Rudolf. Küzdelem a jogért. Ford. dr. Szilassy Cézár.
 1457-1463. Mac Donagh Mihály. Az angol parlament szokásai, furcsaságai és humora. Ford. Huszár L.
 1464-1473. Fogazzari Antal. A szent. Ford. Vétési József.

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARC-SZÉPÍTŐ SZER

Ingyen és bérmentesen!

Konrad János zenemesztársai háza Brúx 482. (Csehország.)

Színművek, monológok és dialógok teljes jegyzékét kívánatra ingyen küldi meg

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, VI., Andrassy-ut 21

Antiptysin tudományos alapon készült hajszesz, mely a fejbőrt erősíti, a hajnövést előmozdítja.

Antiptysin felülmul minden más szert, mely a hajhullást okozó betegséget megszünteti és a fejkorpát eltávolítja.

Szállítási hirdetmény. A polai cs. és kir. tengerészeti hadiszertár 1908. évi anyagszükségletének biztosítására, és pedig az V. osztályt (faolaj) illetőleg 1908. évi január hó 31-én, a többi alatt felsorolt osztályokat illetőleg 1907. évi szeptember hó 30-án, mindenkor délutáni 4 órakor a lepecsételve beérkezett ajánlatok fölött a cs. és kir. tengerészeti hadiszertár parancsnokságánál pályázati versenytárgyalás fog tartani.

Bejegyeztetett! FÖLSEGES ILLUZIÓ! Tírr, vértel. A karácsonyfa legpompásabb díszé mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat, az általam megjavított brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés

I. szám egészen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas, kezesség kilofaltalan működésű.

Legújabb üveg karácsonyfadísz. 12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K 40, —60, —70, —80, 1.—, 1.20, 1.30, 2.—, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K 75, —90, 1.—, 1.20, lametta (angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékotként K —10, díszodrony 100 db K —20, láncok üveglökökből 1 1/2 egész 2 m hosszúságig, a golyók nagysága szerint K —90, —95, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-angyalokból, 20, nyolcból, 13 db kartonban K —38, gyertyatartó tucatszám K —30.

Karácsonyi jutalom! Minden 1. sz. végé, a ki a szeptember 1. és november 30. közt időben egyenlő 40 koronányi levelel megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-éberszót új világító mintatáppal és egy 1908-ra szóló naplót kap mellécsomagolva.

5 korona! Valódi svájci rendszerű Roskopf-patent-élektromos-remontoir-óra masszív és szilárd huzoróval védve. Svájci ankermű, valódi vödpommal ellátott nikkelokban, eszközlével, tojásdad kengyel, 30 óráig jár (nem 12 óra óra) díszített és aranyozott mutatók, pontosan regulálta, 3 évi kezességű levelel, darabonként K 5, 3 db K 14. Másodpermutatókkal K 6, 3 db K 17. Legszélesebb választék tárnyegyzékemben.

7233. Pénztárczák egy db világosbarna szilikonból, nagy füzet-táska, 4 rekeszszel, belső rugókengyelvel, nikkel-huzózárral, 9 cm hosszán, 6 cm széles K 150.

Jobbjafia pénztárczák K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.30, 3.80, 4.20 és feljebb.

VASÁRNAPI UJSÁG. SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 8.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona.

PUSZTASZER. ALIG PÁR NAP választ el bennünket attól a kegyeletlen ünneptől, melyet a nemzeti társadalom, honszerző Árpád fejedelem halálának ezeréves fordulója alkalmából ott fog megülni a szeri sikon, a magyar alkotmány születési helyén.

hogy a Névtelen mondja: «azon a helyen a vezér és nemesei megállapíták az ország minden szokás törvényeit és minden igazait, — miképen szolgáljanak a vezérnek és előkelőnek, vagy miképen tegyenek törvényt minden elkövetett vétek fölött».

hogy a bolgár eredetű Ajtonytól később elhódítani s ezzel hazánk mai határvonalát megállapítani. Az alpári győzelem után mi sem lehetett természetesebb, mint hogy Árpád és népe nagyjai a meghódított területek megtartásának s a nemzet jövőjének boldogulásának föltételeiről s módozatairól tételek törvények hozásával gondoskodjanak.

AHN-ERÉNYI Gyakorlati tanfolyama a német nyelv magánúton való gyors, alapos és könnyű megtanulására. Nyelvtani jegyzetekkel. Tizedik kiadás. Ára egész vászonkötésben 2 K 20 fillér.

Kiadja LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben kapható.

Ki akar angolul tanulni? Az jó hasznát veszi a következő könyveknek. Bizonyf. Angol és magyar beszélgetések kézikönyve. Vásonba kötve 3 korona 20 fillér. Dallos-Patterson. Gyakorlati angol nyelvtan. Vásonkötésben 3 korona 60 fillér. Kaphatók Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-ut 21.

SERAIL-ARCZKENŐCS, ARCZ-SZÉPÍTŐSZER. Minden árthatmas alhatáros nélkül! Minden árthatmas alhatáros nélkül!

PUSZTASZER. — A SZERI MONOSTOR ÉS TEMPLOM ROMJA NYUGATRÓL. Jolly Gyula felvétele.